د لمانځه په قعدو کې

د شهادت په ګوته اشاره

Ketabton.com

لیکوال :

عبدالرحیم فوزي(هروي)

ژباړن :

نعمت الله پټانزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

دخپل پلار شهیـداسدالله سپیڅلي روح اوګرانې مورته چې تل یې دعلم اوپوهې لورته هڅولی یم په ډیره مینه ډالۍ کوم .

ژباړن

دچاپ ټول حقوق یې له ژباړن سره خوندي دي

کال : ۱۳۹۵ هـ ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

مژده درچشم سنائی تیربادا چون سنا ن

گر زمانی زنده گی خواهد سنائی بی سنن

(سنائي غزنوي)

دبشریت ستر لارښود نبي کریم (صلی الله علیه وسلم) په یوه حدیث شریف کې داسې فرمایي :

« عن ابی هریرة رضی الله عنه قال : قال النبي صلی الله علیه وعلی آله واصحابه وسلم : ان جزء من سبعین جزء النبوة تاخیر السحور وتبکیر الافطار واشارة الرجل با صبعة فی الصلوة . »

قدوری دعبدالرزاق اوکامل ابن عدی مسند ،فتاوی العزیزي : ۴/۱

دحدیث شریف ژباړه :

« له ابوهریره رضی الله عنه څخه روایت دی چې نبي کریم (صلی الله علیه وسلم) ویلي دي چې : دپشلمي په وخت کې دډوډۍ خوړلو وروسته والی (دسهار راختلوته نږدې) اوپه روژه ماتي کې بیړه (دروژې ماتول ترلمرلویدنې وروسته دماښام ترتحقق موندلو پورې) اودلمانځه په قعدوکې دالله(جل جلاله) دوحدانیت لپاره دشهادت په ګوته اشاره کول دپیغمبرۍ داوبایمې برخې څخه یوه برخه ده . »

مه نازیږئ په ښایست ددې دنیا

پاتې کیږي هم له شاه هم له ګدا

ابدي ژوند درنه غواړي نیک عمل

توښـه جوړه کړئ دنیاکې دعقــبا

(پټانزی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمطالبولړلیک

سرلیک **مخکنه**

دژباړن سریزه...6

دلیکوال خبرې 9

داستاذ ضیاء احمد« فاضلي» سریزه...10

دلمانځه په قعدوکې دشهادت دکلمې دتلفظ په وخت کې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل...........12

هغه اصول اوقواعد چې دشهادت په ګوته سره داشارې کولو په وړاندې نیوکې دفع کوي....................20

دحدیث په متن کې دګډوډۍ نشتون...20

په ظاهرالروایت کې دشهادت په ګوته داشارې دیادونې نشتون...................................21

دوقاراو آرامۍ نشتون 22

دشهادت په ګوته داشارې کولو په اړوند دشهیدمیرزا مظهر«جان جانان (رحمة الله علیه) » فقهې څېړنې.23

په زړه پورې پلټنه...25

پیوستونه...26

ویل ،کول اونیت..26

لمونځ هغه وخت دکمال درجې ته رسیږي چې دزړه حضورپه کې منځ ته راشي.............................27

په عبادتونو اوطاعتونوکې دزړه دحضور ارزښت اومرتبه..28

دقیامت په ورځ دبدن دهرغړي دکړو وړو شهادت اوګواهي...29

دالله (جل جلاله) دسپیڅلي ذات څخه په ظاهري اوباطني غړیو سره دشرک نفې کول 30

(c) ketabton.com: The Digital Library

تبصره (څرګندونه)..30

په فعل اوعمل سره دشکرایستل اوحمدویل غوره دي ،په قول او ویلوسره دشکرایستلواو حمد............31

حمد...31

دطب دپخوانیوعلماوودڅیړنې پایله «دشهادت دګوتې اړیکه (نږدې والی) له زړه سره» 32

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داحنافوفقهاوو کرامو(رحمة الله علیه).....34

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې په اړه ضروري احکام اومسائل..................................37

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه اړونددڅلورګونو امامانو 39

دشهادت په ګوته سره داشارې دسنت والي دنفې کولو ځینې کمزوري دلائل 41

ځینې کتابونه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په کې تشریح اوتائېد شوي دي...........................43

دلیکوال لنډه پیژندنه..44

(c) ketabton.com: The Digital Library

دژباړن سریزه

الحمدلله ،الحمدلله الذي أرسل بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین کله ،والصلا ة والسلام علی سیدنا ومولانا محمد وعلی آله واصحابه أجمعین . امآ بعد :

درنولوستونکو:

هرڅوک چې د لمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوفضائل ،ګټې اوبرکتونه دلومړي ځل لپاره لولي کېدای شي ډېرحیران پاتې شي چې داډول حرکت په لمانځه کې دومره نیک اثرات له ځان سره لري دخلکو داحیرانتیا کېدای شي ددې عمل دحکمتونو او اسرارو په اړه دمعلوماتودنه لرلو له امله وي خو ؛ ددې عمل عمده اولوی حکمت دهغه په عملي کولوکې نغښتی دی چې دهغه په اړه بایدډېرې ځیرنې ترسره شي دالله (جل جلاله) یوالی اوعظمت په داسې وخت اوځای کې چې ژبه دهغه دیوالي په بیانولو سره لګیاوي اوزړه هم په هغه باندې تدبرولري اوپه دغه عمل باندې تأکېدوکړي ،سترګې اوفکرهم پرهغه باندې شاهداوګواه وي ، ترڅویوواقعي لمونځ کوونکی چې پرټول وجوداوهواسو یې خبروي دالله (جل جلاله) توحیداویوالی په دې سترعبادت کې ترسره اوښکاره کړي اویو څرګند پیغام چې څوڅوځله په یوه شپه اوورځ کې تکرارېږي له ځان سره واخلي اودژوندانه په ټولوبرخوکې ورته عمومیت ورکړي اویوازې دالله (جل جلاله) لپاره دعبادت په کولواودهرډول شرک دنفې کولوپه منظورخپل ځان دعزت اوخپلواکېت هسکې څوکې ته ورسوي .

دلمانځه په قعدوکې دالله (جل جلاله) د وحدانیت په منظور دشهادت په ګوته سره اشاره کول سنت دي ،اوداعمل داسلام سترپیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) ترسره کړی دی اوپه دې اړه له اصحابو کرامو(رض) ، داهل سنت والجماعت څلورګونوامامانواونوروعلماوو کرامو(رح) څخه هیڅ اختلاف اومنعه نه ده روایت شوې بلکه داعمل دټولودتائید وړګرځېدلی دی . ددې لپاره چې ددې نیک اوباارزښته عمل دګټوڅخه برخمن شواوپه لمنځونوکې موددې عمل په ترسره کولوسره زړونه پوره حضوراوآرامي ومومي اوشیطاني وسوسې موله زړونوڅخه لیرې شي اوبالاخره داعبادت (لمونځ) مو دالله (جل جلاله) په لوی درباركې قبول شي اوله بلې خوادرسول الله (صلی الله علیه وسلم) پیروي اودالله (جل جلاله) رضایت ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینه اومحبت مولاس ته راوړی وي ، لکه چې الله (جل جلاله) په خپل سپیڅلي کتاب قرآنکریم کې داسې فرمایلي دي : «قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ .»

دآل عمران سورت (۳۱) آیت .

ژباړه : « ورته ووایه که چېرې تاسوالله (جل جلاله) دوست ګڼئ نوزمامتابعت وکړئ الله (جل جلاله) به تاسودوست وګڼي اوستاسوګناوې بـه وبښي اوالله (جـل جلالـه) ډیربښـونکی اورحـم والادی . » چې په پورتنی آیت شریف کې درسول الله (صلی الله علیه وسلم) په پیروي اومتابعت کې دوې ښکاره ګټې بیان شوی دي : لومړی:- داچې دالله (جل جلاله) محبوبیت لاس ته راځي. دویم:- داچې ګناهونه ښښل کیږي اودالله (جل جلاله) هرمحبوب ته دامقام نه رسیږي اوداتباع معنی هم په عمل اوطریقه کې پیروي کول دي یعنې درسول الله (ص) په قدمونوباندې قدمونه کېږدئ اودهغه په لاښوونوعمل وکړئ اودهغه سنتونه ژوندي کړئ ترڅودالله (جل جلاله) رحمت اوبښنې وړوګرځئ لکه چې بل ځای الله (جل جلاله) په خپل کتاب قرآنکریم کې داسې فرمایلي دي :

«وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ. » دنورسورت (۵۶) آیت.

ژباړه : « اولمونځ اداءکړئ اوزکات ورکړئ اودپیغمبراطاعت وکړئ ترڅورحم درباندې وشي . »

اوهمدارنګه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په یوه حدیث شریف کې داسې فرمایلي دي :

«عن بلال بن الحارث المزنی قال قال رسول الله (ص) من احیاسنة من سنتی قدامیتت بعدي فان له من الاجرمثل اجور من عمل بها من غیران ینقص من اجورهم شیا. » رواه ترمذی ،مشکوة ۳۰مخ .

ژباړه : « له حضرت بلال بن الحارث المزني (رضی الله عنه) څخه روایت دي چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي : څوک چې زماله سنتوڅخه یوسنت ژوندی کړي په داسې حال کې چې زماڅخه وروسته خلکوپریښی وي ،هغه لره دومره اجر دي لکه څوک چې په هغه باندې عمل کوي پرته له دې چې دهغه له اجراوثواب څخه کوم شی کم شي .»

په همدې منظورمې نوموړې رساله چې ښاغلي مولوي عبدالرحیم فوزي (هروي) په دري ژبه سره لیکلې ده اولـه ډیرومهمـواومعتبروفقهې کتابونوڅخـه یـې اسـتفاده کـړی ده اوپـه نومـوړې رسـاله کـې یـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجیدوعلماؤکرامو ،احنافواوخلوروامامانو(رحمـة الله علـیهم) خیړنـې چې پـه دي اړه يـې سـرته رسـولې دي دمعتبرومنابعوپه راوړلوسره بیان کړې دي.

دیادونې وړبولم چې په دې رساله کې دځینې عباراتو منابع اوسرچینې له لیکوال څخه پاتې شوې وې اوپه ځینـو برخـوکې يـې دچاپ پرمهال متني تیروتنې هم دلوردې خومادډیرې ژورې مطالعې اوڅیړنـې پـه مرسته اوهمدارنګه د« ښاغلي استاذالعلماء شیخ الحدیث والتفسیر الحاج مولوي بسم الله (متوکل) دکابل دعربي دارالعلوم پخواني استاذ اودپټان خیلو ددیني اوعلمي زده کړو دعالي مرکز مشر اواستاذ » په سالمو مشـورو اولارښـونو سـره دانیمګړتیـاوې پـوره کـړې ، لـه بلـې خـوا درسـالې لیکـوال لـه ځینـومعتبرو فقهـي کتابونوڅخه عربي متنونه رااخیستي ؤ اودهغه ژباړه يې په دري ژبه باندې نه وه کړې بلکه هغه يې په کلي توګه تشریح کړي ؤ ،خوماهغه په بشپړه توګه پښتوژبې ته راوژباړل اوپه دې نیک کارسره دالله (جل جلاله) په مرسته اوکمک بریالی شوم .

همدارنګه له « ښاغلي استاذالعلماء شیخ الحدیث والتفسیر الحاج مولوي بسم الله (متوکل) دکابل دعربي دارالعلوم پخواني استاذ اودپټان خیلو ددیني اوعلمي زده کړو دعالي مرکز مشر اواستاذ » څخه ډیره مننـدوی یم چې ددې رسالې په ژباړه کې يـې خپلې هڅې اوسالمې مشورې ونـه سپمولې ، نورې خپلې خبرې رانغاړم داتاسې اوداهم دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره .

ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم

ستاسې ددعاوو په هیله

نعمت الله پټانزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلیکـوال خبرې

الحمدلله الذی ابداع المخلوقات فی ستة ایام بمحض الارادة والصلوة والسلام علی نبیه سیدنا محمد الذی ایده بالقول والاشارة وعلی آله واصحابه هم نجوم الاقتداء فی الشریعة بالارشادوالهدایة وعلینا وعلی جمیع المومنین شکرألله الذی وفقنا بعمل هذه الشهادة ولکل امرمن امورالشریعة للعاملین المخلصین تلذذات وسقایة ولکن للاشارة بالمسبحة فی الشهادة لذة خاصة باعلی المزایة کمااشارالنبی الی مزیة من مزیاته هی مدهرة الشیطان بشدة ومرارة وتحصیل بعملها حضورالقلب : وهی من سنن الصلوة باثرالروایة والدرایة .

امآبعد :

لـه هغـه ځیړنوڅخـه وروسته چې مـا دشـهادت په ګوتـه سره داشـارې پـه اړه دفقهـاوو علمـاءکرامو(رحمـة الله علیهم) په لیکل شویو آثارو اوکتابونو کې وکړې اودهغوی ځیړنې چې په دې اړه یې کړې وې په ډیرغورسره مطالعه کړې ددې لپاره چې هرمومن شخص دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په ټاکلي وخت اوځانګړي کېفیت سره ترسره کړي اوهغه دلمانځه له سنتونوڅخه وګڼي ،نودهمدې مقصد لپاره مې دمعتبرو دیني ،ثقه محقیقنو ځیړنې چې دشـهادت په ګوتـه سره داشـارې دعمـل دسـنت والي دثبوت لپاره دیوې رسالې په بڼه راغونډاوتحریرکړل ترڅونوموړې قضیه په صراحت سره ثابته شي اوددې سنت عمل له ګټو ،فضائلواوحکمتونوڅخه یې مومنان برخمن شي . ددغـه سنت عمل ګټې څه داسلامي فقهې او څـه دعقیـدتي مسـائلواودطب دعلـم لـه نظـره لـه ورایـه ښـکاریږي اودسـلفوعلماءکرامو(رحمة الله علیهم) په مختلفونظریاتوکې تائید شوې دي لکه چې امام مالک (رحمة الله علیه) فرمایلي دي : دشهادت دګوتې عروق لـه زړه سره په ذاتي ډول یوه ځانګړې اړیکه لري په دغـه صـورت کې دلمانځـه پـه قعـدوکې دشهادت په ګوته اشاره کول دانسان (مومن بنده) دزړه دویښتیا اودهغه دحضوردموندلو سبب کیږي .

ګرانو لوستونکو !!

زه درسالوپه تدوین اوتهیه کولوکې ډیرکوښښ کوم چې هغه ټولوته داعتماد وړ وي په همدې اساس دجیدو علماء کرامو(رحمته الله علیهم) دلیکنوعربي متنونه اوعبارات دهغه له منابعواوسرچینوسره په خپلولیکنوکې رانقل کوم اودهغـه مفهوم لـه نوموړو عباراتو لاندې ذکرکوم ترڅوپه عمومي توګه اوحتی دنویو زده کوونکو لپاره دګټې اخیستنې وړ وي اوسربیره پردې ټول لوستونکي له هغه څخه برخمن شي

عبدالرحیم فوزي (هروي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

داستاذ ضیاء احمد « فاضلي» سریزه

دلوی خدای (جـل جلالـه) سـتاینه اوشـکر اداء کـوم چـې مـونږيې دایمـان اوتوحیدپـه ګانـه سـمبال کـړي یواوداسلام دسترپیغمبر خیرالانام(صلی الله علیه وسلم) امتیان (خیرالامم) یـې ګرځولي یو ،اودبشریت په سترلاربښود اودپیدایښـت پـه ځلانـده سـتوري جنـاب نبي کـریم (صـلی الله علیـه وسـلم) ، دهغـه پـه کـورنۍ اوربښـتینو ملګرو درود اوسـلام وایـم . څـوک چـې پـه لمانځـه کـې دشـهادت پـه ګوتـه داشـارې کولوفضـیلتونه اوبرکتونه دلومړي ځل لپاره لولي کیدای شي ډیرحیران پاتې شي چې په لمانځه کې داډول حرکت څومره نیک اثرات لـه ځانـه سره لـري اوترڅـومره انـدازې پـورې دپرتمینـې شـرعې دپـاملرنې وړ ګرځیـدلی دی ،دغـه حیرانتیاددې نیک عمل دحکمتونو اواسرارو په اړه دمعلوماتو دنه لرلو له امله منځ ته راځي .

زماپه آندددې عمل یولوی حکمت دهغه په سرته رسولوکې په ډیرپام او دقت کې دی چې هغه ته بایدډیره پاملرنه وشي ،په عمل کې دالله عزوجل دیوالي بیانول په یوه سمه طریقه ،معین وخت اوځای کې چې ژبه دهغه په بیانولو لګیا وي اوزړه په هغه باندې تدبرولري ،عمل پرې تأکید وکړي ،سترګې اوفکرپه هغه باندې شاهد اوګواه و اوسي ،ترڅو یو پوه اوواقعي لمونځ کوونکی په خپل ټول فکر اووجود سره دلوی څښتن (جل جلاله) یوالی اووحدانیت بیان اوترسره کړي اوپه دې واضح اورسا پیغام سره هره شپه او ورځ دالله عزوجـل دوحـدانیت لپـاره دژوندانـه پـه ټولوبرخـوکې دخالصـانه بنده کـۍ پـه توګـه دالله (جـل جلالـه) سـره دهرډول شرک دنفي کولو په خاطر دعزت ،سرلوړۍ اوخپلواکۍ هسکې څوکې ته ځان ورسوي اوپه ژبه سره دغه محمدي ناره بدرګه کړي «... ان صلاتی ونسکی ومحیایی ومماتی لله رب العلمین ،لا شریک له ...» .

هو! رښتیا که چیرې پوره غور اوپام وکړو چې دالله (جل جلاله) دتوحید اویوالي دبیانولولپاره په لمانځه کې هیڅ کوم عمل داشارې په نسبت ویښوونکی نه دی ، دایوځانګړې استثنائي خاصیت دی چې داشارې کول له هغه څخه برخمن دي . لـه بلې خـوا داسلام پـه سپیڅلي دیـن کې ترټولـو شریف ترینـه مسئله دتوحید ښـودل شـویده نو ؛پـه دې اسـاس دغـه عمـل دومـره ارزښـتناک دی چـې دفضـیلت اوارزښـت پریکـړه یـې تاسولوستونکوته پرېږدم .

په دې ټولوسربیره دتأسف اوبدمرغۍ ځای دی چې زمونږپه ټولنه کې تراوسه پورې هم دغه آسانه او وړیا توحیدي عمـل دپـام وړ نـه دی ګرځیـدلی اوګڼ شـمیرخلک دهغې په اړه زړه نـازړه ،بې پروا اوبې برخې پاتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـوي دي . همـدا دزړه سـواندو علمـاء کرامـو رسـالت دی چې دپیغمبر(صـلی الله علیـه وسـلم) دسـنتوواقعي څیره دین پرورو خلکوته ښايي اودوی ددیني ارزښتونو ژوندي کوونکي بلل کیدای شي .

نو ؛په دې برخه کې دقدرمن ورور ښاغلي مولوي عبدالرحیم فوزي (هروي) هاند اوهڅې دستایلو وړ دي چې داډول کره اومعتبره رساله یې تدوین کړیده ،لوی خدای (جل جلاله) د ددې نیک اقدام بدله ورکړي اوخدای (جل جلاله) دنور توفیق هم ورپه برخه کړي چې دعلم اوپوهې دنورو ټولو خاوندانو سره داسلامي روزنې ، بیدارۍ او اصلاح لپاره نور کوټلي ګامونه هم اوچت کړي .

په درناوي

ضیاء احمد« فاضلي»

دهرات دلرغوني جامع جومات واعظ ، د احیاء العلوم دمدرسې مسؤول

اودهرات پوهنتون دشرعیاتو اواسلامي علومو دپوهنځۍ استاذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت دکلمې دتلفظ په وخت کې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل داثبات په اړه دفقهې دجیدوعلماؤو کراموڅیړنې

ځینوعلماوو دشهادت په ګوته سره اشاره کول مکروه ګڼلي دي لکه: (صاحب منیة المفتی) ، ځینوحرام بللي لکه چې په خلاصه کیداني کې روښانه شوي دي خوځینوبیامستحب ګڼلي دي لکه چې د رمزالحقایق په کتاب کې یې نقل شوی دی اوځینې علماوولیکلي دي چې داشارې دنه کولو اختیارلري لکه په عالم ګیري کې چې دخلاصې څخه نقل شوی دی. مګرداټول دحقیقت په سمه لاره نه دي تللي نوسمه اوصحیح خبره داده چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول سنت دي اودا خبره په صحیحواحادیثوسره ثابته شوې ده لکه چې امام محمد(رحمة الله علیه) په خپل کتاب موطاء کې لیکلي دي چې دا زما او دامام ابوحنیفه (رحمـة الله علیـه) قـول دي چـې دشـهادت پـه ګوتـه اشـاره کـول سـنت دي اوپـه دې اړه لـه اصحابوکرامو ،سلفوعلماوو او څلوروامامانو(رحمة الله علیهم) څخه هیڅ مخالفت نه دي نقل شوی اوکه څوک دامکروه اویاحرام ګڼي دیوه سخت جرم مرتکب شوي دي.

سلطان العلماء ملاعلی قاری (رحمة الله علیه) د(تزیین العباده لتحسین الاشاره) په رساله کې دسمو روایاتو اودلایلو دراوړلوڅخه وروسته داسې لیکي :

«وهومذکورفی الصحاح وغیرهاماکادان یکون متواترأبل یصح ان یقال انه متواترالمعنی فکیف یجوزلمومن بالله ورسوله ان یعدل عن العمل ویاتی التعلیل فی معرض النص الجلیل مع ان ذلک مدخول صدرمن العلیل ...واختزر بالصحیح عما قیل لایشیرلانه خلاف الدرایت والروایة . »مجموعة الفتاوی ابوالحسنات محمدعبدالحی لکهنوی : ۶۲ مخ .

ژباړه : « اوهمدغه (دشهادت په ګوته اشاره کول) داحادیثوپه صحیحواونوروکتابونوکې ذکرشوې ده کېدای شي دمتواترحکم ته ورسیږي ،بلکه صحیح داده چې ووایو معنوي متواترده نودهغه کسانولپاره چې په الله (جل جلاله) اورسول الله ایمان لري څرنګه جواز ولري چې له هغه نه مخ اړوي چې وروسته همغه نص راځي کوم چې دهغه په اړه ویل شوي دي او دهغو خلکوخبره مردوده ده چې وایي : اشاره مه کوي ځکه چې داد درایت اوروایت یعنې دعقلي اونقلي دلیل خلاف عمل دي . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه السیدمحمد امین ابن عابدین(رحمة الله علیه) دردالمختار کتاب په اول ټوک ۳۴۲ مخ کې نوموړې موضوع په لاندې ډول تصریح کړیده :

«وفسرت الاشاره بهذه الکیفیة فی عامة الکتب کالبدایع وغیرهاکما ذکرت عباراتهم فی رسالتی سمیتها رفع الترددفی عقد الاصابع عندالتشهد فیعقد عندها ویرفع المسبحة عندالنفي ویضعها عندالاثبات وهذاما اعتمدالمتأ خرون لثبوته عن النبی(صلی الله علیه وسلم) بالاحادیث الصحیحة ولصحة نقله عن ائمتنا الثلاثه فلذا قال فی فتح : ان الاول بسط الاصابع بدون الاشارة خلاف الدرایة ولروایة ، واماماعلیه عامة الناس فی زماننا مع الاشاره من البسط بدون عقد فلم اراحدا قال به سوی الشارح تبعا للشرنبلالیه عن البرهان للعلامه ابراهیم الطرابلسی صاحب الاسعاف من القرن العاشر واذاعارض کلامه کلام جمهورالشارحین من المتقدمین والمتأخرین (رحمة الله علیهم) من الذکرالقولین فقط ،فالعمل علی ما علیه جمهورالعلماء لاجمهورالعوام فاخرج نفسک من ظلمة التقلیدوحیرة الاوهام واستضئ بمصباح التحقیق فی هذا المقام فانه من منح الملک المنان ».

ژباړه : « داشارې دکولو په اړه په ډیرو عاموکتابونوکې لکه په بدایع اوداسې نورو کې هم داسې یادونه شویده لکه ما (علامه ابن عابدین رح) یې چې عبارتونه په خپله رساله کې چې نوم یې (رفع الترددفی عقد الاصابع عند التشهد) دی ذکر کړی دی چې لومړی به نورې ګوتې راټولې اوبیابه دشهادت ګوته دنفې (لآاله) په وخت کې پورته کیږي اوداثبات (الاالله) په وخت کې بیرته کښته کیږي اوورستنیو علماوو دې مسئلې ته اعتبارورکړی دی دنبي (ص) په صحیحو احادیثوسره یې ددې عمل ثبوت کړی دی اوددې عمل دصحت لپاره یې داحنافوله دری ګونو امامانوڅخه نقل کړی دی ، لکه چې دفتح القدیرپه کتاب کې یې چې داسې یادونه شویده : چې ګوتې په هواریاغوړیدلي حالت کې ساتل او اشاره نه کول دعقلي اونقلي دلیل خلاف کاردی ،مګر زمونږپه زمانه کې ډیرخلک ګوتې په خپل هوارشکل ساتي اواشاره کوي داقول دهیچاڅخه ثابت نه دي چې پرته له الشارح کتاب (چې دللشرنبلالیه کتاب شرحه ده چې دبرهان کتاب نه نقل شوي ده چې دادعلامه الطرابلیسي صاحب الاسعاف چې په لسمه هجري پیړی کې یې ژوند کولو) څخه بل چاپه دې اړه څه نه دي ویلي.کله چې دپورتنی لیکوال دقول اودجمهورو مخکینیو او وروستنیو شارحینو (شننونکو) په قول کې اختلاف راشي نو دجمهورو علماوو قول ته ترجیح ورکول کیږي اوپه هغه سره به عمل کیږي نه دعوامو خلکو په قول نو ؛ په دغه ځای کې لیکوال دتقلید له تیارې ،دحیرانتیا اوشک له

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیارې ځان ایستلی دی اودا مسئله یې دتحقیق اوڅیړنې په ځراغ سره روښانه کړه اوپه ده باندې دالملک المنان رب لورینه شویده .»

په همدې ترتیب ابن همام (رحمة الله علیه) په خپل کتاب فتح القدیرکې په لاندې عبارت سره ددې موضوع دتایید لپاره داسې فرمایلي دي :

«واتفقت الروایات عن اصحابنا جمیعا فی کونه سنة وکذا عن الکوفیین والمدنیین وکثرت الآثار والاخبار وکان العمل بها اولې ... لان محمدا قال فی کتاب المشیخة: انه کان یشیر فنفعل ما فعل النبی (صلی الله علیه وسلم) ونصنع ماصنعه وهوقول ابی حنیفه (رحمة الله علیه) وقولنا ... وهو المروی عن محمد فی کیفیته الاشاره قال یقبض خنصره والتی تلیها ویحلق الوسطی والابهام ویقیم المسبحة کذا عن ابی یوسف (رحمة الله علیه) فی المالی ... وروی ان ائمتنا الثلاثة : ابی حنیفه وابی یوسف ومحمد(رحمة الله علیه) انه (صلی الله علیه وسلم) یشیرعندالتشهد وانه(صلی الله علیه وسلم) یعقداصابعه ... ومعلوم ان مدارسعی المجتهد علی العمل بما صح عن رسول الله (صلی الله علیه وسلم) اما بعدصحة وثبوت فلا یصح اذلا مجال للرای مع النص ... ولذا قال المحقق ابن الهمام (رحمة الله علیه) ان عدم الاشارة خلاف الروایة ولدرایة ».

ژباړه : « دټولواحنافوپه اتفاق سره اشاره کول سنت ده اوهمدارنګه دکوفې اومدینې دخلکوڅخه ډیرروایات اواخبارشته دي چې وایي په هغه سره عمل کول غوره دي ځکه چې محمد(رح) دالمشیخه په کتاب کې ویلي دي داچې پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) اشاره کوله نوموږهم په هغه څه چې پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) پرې عمل کړی عمل کوو چې داخبره د امام ابوحنیفه (رح) ده اوزماخبره هم داده اوداشارې څرنګوالی اوکیفیت دامام محمد(رح) څخه داسې روایت شوی دي : دښي لاس دری ګوتې «خنصره (غچی) ،بنصره(په غچی ګوته پسې) ،وسطی(منځنۍ)» راغونډوو اودابهام ګوته (بټه ګوته) دوسطی (منځنۍ) ګوتې سره نښلوؤ او مسبحه (دشهادت ګوته) پورته کوو .

اوهمدارنګه دامام ابویوسف (رح) څخه دالمالی په کتاب کې یادونه شوې ده اوله مونږ دری واړه امامانوڅخه همداډول روایت شویدي ،امام ابوحنیفه (رح) ، امام محمد(رح) اوامام ابویوسف (رح) وایي چې پیغمبر(صلی الله علیه وسلم) به دناستې په حالت (التحیاتو) کې اشاره کوله ،اوداهم معلومه خبره ده چې مجتهد که هر څه ووایي باید له قرآن اونبوي سنتو څخه یودلیل ولري ،وروسته له دې چې ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدیث صحت(سم والی) ثابت شو نو ؛ دابیاصحیح نه ده چې څوک له ځانه نظراو رایه ورکوي اوهمدارنګه ابن الهمام (رح) وایي چې داشارې نه کول دروایت (نقل) اودرایت (عقل)([1])خلاف کاردي.

په همدې اساس ابن عابدین (رحمة الله علیه) هم دخپلو لیکنو او رسالوپه لړکې له یوې خپلواکه رسالې څخه دشهادت په ګوته سره داشارې په اړوند لاندې مهمې نقطې دتبرک لپاره راوړل شوې دي :

«فیقول فقیرالی رب العلمین محمدبن عابدین وقد کنت جمعت رسالتی سمیتها رفع التردد فی عقد الاصابع عند التشهد اثبت فیها تصحیح الاشاره مع العقد نقلا من کتب ائمتنا الخالیة عن النقد بعبارات صریحة المنیعة وخیرنې منیفة بدیعة ثم اطلعت الآن علی رسالة مسمات بتزیین العبادة لتحسین الاشارة الخاتمة القراء ولفقهاء والمحدثین ونخبة المحقیقین والمدقیقن السید ملا علی قاری علیه رحمة ربه الباری فرائیته رجع فیها روایة الاشارة بالادلة القویة من نصوص الفقها ء والسنة السنیة حتی ادعی انه متواتر... ثم قال : هذه احادیث کثیرة بطریق معددة شهیرة فلاشک فی صحة اصل الاشارة لان بعض اساتید ها موجودة فی الصحاح الست مما کاد ان یصیر متواترا بل یصیر ان یقال له متواتر المعنی ، فکیف یجوز لمومن بالله ورسوله(صلی الله علیه وسلم) ان یعد ل عن العمل به فیاتی بالتعلیل فی معرض النص الجلیل وهوماقیل نقلا عن بعض المانعین فان فیها زیادة الرفع لا یحتاج الیها فیکون الترک اولې لا ن مبنی الصلوة علی الوقار والسکینة وهو مردود بانه لوکان الترک اولې لما فعله (صلی الله علیه وسلم) وهو (صلی الله علیه وسلم) علی صفة الوقار والسکینة فی المقا م الا علی لاشک ان الاشارة الی التفرید مع العباده بالتوحید نورعلی نور وزیادة سرور فهو محتاج الیه بل مدارالصلوة العبادة والطاعة علیه ....ثم من ادلتها الاجماع اذلم یعلم من الصحابه رضی الله عنه ولامن علماء السلف فی هذه المسئلة ولا فی جوازهذه الاشارة ولافی تصحیح هذه العبارة بل قال به امامنا الاعظم وصاحباء وکذا امام المالک والشافعی واحمد وسائر علماء الاعصار (رحمة الله علیه) علی ماوردبه صحاح الاخبار والآثار... وقداغرب بعضهم حیث عد الاشارة من المحرمات وهوخطاء عظیم وجرم جسیم ومنشاء الجهل من قواعد الاصول ومراتب الفروع من النقول ، فهل یجوز لمومن ان یحرم ماثبت من فعله (صلی الله علیه وسلم) مماکاد نقله ان یکون متواتراً ؟»

([1])- درایت (الدرایة): دعقل له نظره دمسائلوخیرنې ته ویل کیږي یادعقل له نظره دیوشي منل یانه منل یاد (عقلي دلیل) راوړلوته وایي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : « دعالمیانوپالونکي ته خوار محمدبن عابدین وایي: مایوه رساله راغونده کړه چې په هغه مې نوم (رفع التردد فی عقد الاصابع عند التشهد) کیښود چې په هغه کې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوصحیح والی ثابت شوی دی چې دا د احنافوداامامانو له کتابونوڅخه رانقل شوې ده چې له نقداونیوکې څخه لیرې اودهغې عبارتونه په واضح صورت سره بیان شوی دی اوپه هغې کې ترسره شوې څیړنې بدعت هم نفې کوي . خو وروسته دبلې رسالې په اړه خبرشوم چې د(تزیین العباده لتحسین الاشارة) په نوم وه چې په هغه کې دفقهااوو ،محدیثینو ، اوجیدومحقیقینوڅخه نقل قول شوی دي اودهغه لیکوال سیدملاعلی قاری (رح) دی چې په التحیاتوکې دشـهادت په ګوتـه داشارې پـه اړه یـې دنبـوي سـنتوله نصوصـو څخـه دقوي دلایلـو پـه راوړلوسره ویلي دي :چې همداحادیث متواتردي اووروسته بیاوایي چې په دې اړوند زیات حدیثونه شته دي چې ټول مشهوردي اودهغه په صحیح والي کې هیڅ شک نشته اوددغه حدیثونو ځینې اسنادونه په شپږګونو صحاحیحو کې موجود دي ، امکان لري چې دمتواترحدته ورسیږي ښه به داوي چې ووایو:چې معنوي متواتردي نو ؛ داجواز نه لري چې څوک په خدای (جل جلاله) اودهغه په رسول (صلی الله علیه وسلم) لومړی ایمان ولري اوبیا دهغه نه مخ واړوي ،خوځینو ویلي دي چې داعمل بایدسرته ونه رسیږي ځکه چې پـه لمانځـه کې باید دالله (جـل جلالـه) څخه ویره موجـوده وي اونوموړی عمـل په لمانځـه کې دسړي دبوختیا سبب کیږي ،داقول مردودګڼل شوی دي که چېرې داعمـل صحیح نه وای نوبیا به رسول اکرم (صـلی الله علیـه وسـلم) هیڅکلـه اشـاره سـرته نـه وای رسـولې ، اوپـه دې کې هـیڅ شـک نشـته چې دشـهادت پـه ګوتـه سره د اشـارې کولوپـه ذریعـه سړی خپلـه یوازنۍ خدای پالنـه ثـابتوي ، بلکـه دعبـادت مدارپه یوازنۍ خدای پالنه باندې څرخیږي ، له دې دلایلوڅخه وروسته ددې وخت اوزمان اجماع ده چې که چېری لـه اصحابوکراموڅخه په دې اړه څـه پوهـه اومعلومات نـه وای اویا دپخوانیوعلمـاوو کراموڅخـه ددې مسئلې دجـواز پـه بـاره کې فتـوی موجـوده نـه وای اویاهغـه روایتونـه چې په دې بـاره کې راغلي دي صـحیح نـه وای ،بلکـه پـه دې سره امـام ابوحنیفـه (رح) اوصـاحبین اوهمدارنګـه امـام مالـک (رح) ،امـام شـافعی (رح) ،امام احمـد(رح) اونورپخواني علمـاءکرام قایل دي ، ځکه هغـه آثـار چې داشـارې پـه بـاره کې بیـان شـول ټول صحیح دي ،یقینا هغـه کسانوچې دشهادت په ګوته سره اشاره کول یـې دحراموله جملې څخـه ګڼلې دي فریـب خـوړلی دی ،اودایوه لویـه تیروتنـه اولـوی جرم دی اوددې خبرې اصلي منشـه پـه ناپوهۍ سره دقواعدو ،اصولو ،اودفروع دمراتبو رانقلول دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

آیا داکاردهغه کسانوسره ښايې چې ایمان هم ولري اودپيغمبر(ص) فعل حرام وګڼي اودحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) هغه فعل چې امکان لري هغه روایت دمتواترحد ته ورسيږي . »

اوهمدارنګه په قطب الارشادکې هم په دې اړه داسې ليکي :

«وهی ...(الاشاره بالمسبحه) مأ ثورة عن النبی (صلی الله علیه وسلم) رواه خمس وعشرون وست وعشرون من الصحابه رضی الله عنه بل قالوا : انه بلغ حد التواتر المعنوي وقد ذکرامام محمد(رحمة الله علیه) فی موطاء انه (صلی الله علیه وسلم) فعل ذلک ثم قال وبصنع رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ناخذ وهوقول ابی حنیفه(رحمة الله علیه) وعرفت من عادة محمد فی کتابه المذکورلانه لاینقل عن الامام الا المذهب المنصوروالمعمول به ونقل الشمنی والحلبی انه قول ابی یوسف فی الامالی وقال الدهلوی (رحمة الله علیه) فی شرحی المشکوة وسفرالسعادة : الحق ان مذهب الامام وصاحبیه (رحمة الله علیه) ان یشیر...وقال علی قاری (رحمة الله علیه) فی شرح الموطاء لانعرف فی المسئلة خلاف للسلف .»

ژباړه :« اودا ...(دشهادت په ګوته اشاره کول) دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) یواثردي چې هغه پنځه ویشتو(۲۵) یاشپږویشتو(۲۶) کسانوله اصحابوکرامو(رح) څخه روایت کړی دي بلکه علماءکرام وايي چې : همدادشهادت په ګوته اشاره کول دمعنوي تواترحدته رسيدلې ده اوپه تحقیق سره محمد(رح) دموطاء په کتاب کې داسې بیان کړیده چې پیغمبر(ص) همداعمل سرته رسولواو وروسته وايي چې دپيغمبر(ص) په فعل سره موږهم عمل کوو اودا د امام ابوحنیفه (رح) قول دی اوس په دې پوه شوو چې دافعل دامام محمد (رح) عادت ؤچې دهغه په کتاب کې بیان شویدی ځکه چې دامام ابوحنیفه (رح) څخه له منصورپرته بل هیچانقل نه دي کړی اوهغه څه چې بایدعمل پرې وشي ، دالشمنی والحلبی ویناده چې دامام ابویوسف خبره تصدیق کوي چې دالامالی په کتاب کې يې کړې ده اودهلوی (رح) دمشکوة اوسفرالسعادة په شرحه کې وايي : دامام ابوحنیفه (رح) اوصاحبینو (رح)خبره حق اوسمه ده چې وايي اشاره وکړئ اوعلی قاری (رح) دموطاء په شرحه کې وايي په دې اړه مې دپخوانیوسلفو کرامو (رح) څخه هيځ اختلاف ونه موند . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه دمحمدي طريقې (طريقه محمديه) د کتاب په(۲۶۸) مخ کې وروسته له دې چې دصوفيه حرکاتو په اړه يې بحث اوتبصره کړې داسې فرمايې:

«واماتحريک الرأس يمنة ويسرتا تحقيقا بمعنى النفي والاثبات فى لااله الا الله بل ظن الغالب جوازه بل استحبابه اذكان مع النية الصالحة فخرج عن حد العبث واللعب فيكون فعل دالأ على التوحيد مقارناً للقول الدال عليه فيكون كلمة كلمتين واصله رفع المسبحة فى الصلوة فى التشهد...».

ژباړه : «مګردسرښي اوچپ طرف ته ښورول دلااله الاالله دنفې اواثبات دثابتولوپه معنى سره دي د(لااله الاالله) په کلمه اوپه غالب ګمان سره جوازلري بلکه مستحب ده په داسې حال کې چې له ښه نيت سره وي نو ؛ دلهواولعب له حداو اندازې څخه خارجيږي نودغه کړنه اوعمل په توحيدباندې دلالت کوي دهغه له بيان سره يوځای چې په همدې توحيدسره دلالت کوي نويوه کلمه دوی کلمې ګرځي اواصل يې په لمانځه کې (دناستې په حالت) دشهادت دګوتې پورته کول دي . »

اوپه همدې ترتيب امام ابوجعفرطحاوی (رحمة الله عليه) دمعانی الاثار په شرح د(صفةالجلوس فی الصلوة کيف هو ؟) په باب کې داسې ليکي :

«فلماقعدللتشهدثم عقداصبعه وجعل حلقة بالابهام والوسطى ثم جعل يدعو بالاخرى (اى يشيرللاخرى الى التوحيد وهى المسبحة...) فثبت بذالک ماروى وائل بن حجر رضى الله عنه وهوقول ابى حنيفه وابى يوسف ومحمد(رحمة الله عليه) .» ۱۵۱-۱۵۳ مخ

ژباړه : «پس هرکله چې په لمانځه کې دالتحياتولپاره کېناست ،بيايې راټولې کړې ګوتې(غچی اوورپسې) بيايې دبټې اومنځنی ګوتې په واسطه حلقه جوړه کړه اوپه بلې ګوتې (دشهادت ګوته) سره دعاوکړه يعنې دالله (جل جلاله) دوحدانيت اويوالي لپاره يې اشاره وکړه نوپه دې سره هغه څه ثابت شول چې وائل بن حجر(رضى الله عنه) روايت کړی دي اودا دامام ابوحنيفه ،امام ابويوسف ، اوامام محمد (رحمة الله عليه) قول دي . » اوپه همدې ډول شاه عبدالعزيزدهلوي (رحمة الله عليه) په خپله رساله کې دشهادت په ګوته اشاره کول اوهمدارنګه دده دفتواوو په کتاب کې په دې اړه ډيرې خيړنې لري چې دخوکرښوخلاصه يې دخيراوتبرک په توګه رااخلم :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشـهادت پـه ګوتـه سـره اشـاره کـول پـه صحيحـواحاديثو اوداما م اعظـم (رحمـة الله عليـه) ،صاحبيه ،امام مالـک (رحمــة الله عليــه) ،امام شــافعی (رحمــة الله عليــه) ،امام احمــد (رحمــة الله عليــه) اونوروپــه نــزد داصحابوکرامو له رواياتوڅخه چې ټول په دې سره متفق دي ثابته شوې ده.

پس!! دشهادت په ګوته سره داشارې کولودسنت والي دثبوت لپاره دشک اوترديد ځای نشته .ابن همام دهدايې په شرح اوهمدارنګه په نورومعتبروکتابونوکې لکه : ملتقط ،خانيه ، زاهدي ،کفايه ،شمنی په شرح نقايه اودهدايې صاحب دانوازلوپه مختاراتو کې دشهادت په ګوته اشاره کول تايېد کړی دي .

دا ؤ دمحققوعلمـاوو يـولړڅيړنې اوتحقيقـات چـې هريـوه پـه خپـل وار پـه خپلوکتابونو ،رسـالواوتأليفاتوکې ډيـر زحمتونه ايستلی دي اوددې قضيې مختلف اړخونه يې په مختلفوطرحوکې څيړلي دي اوپه دې اړه يې لازمې تبصرې وړاندې کړې دي چې ددوی دغه څيړنې په خپلو مراجعوکې په مفصل ډول سره ليکل شوی خو ماحقيربنــده وغوښــتل چــې ددې موضــوع پــه اړه خلاصــه مباحــث پــه لنــډه توګــه چــې دمعتبروثقــه اومحقيقينوعلماء دتحقيحاتواوڅيړنو په پايله کې په څوکرښوکې راغونډ کړم چې په دې لارکې لوی خدای (جل جلاله) راسره مرسته اوياری وکړه بناً هربل ورور چې وغواړي په دې باره کې معلومات لاس ته راوړي په لومړی مرحله کې کولای شي چې ددرانه استادښاغلی مولوی ابوالفاروق (عاجز) صاحب مدظلله العالی دتاليف کړی کتاب (مفتاح البشاره لاهل الشارة) ته مراجعه وکړي اوهمدارنګه که وغواړي په دې برخه کې زيات معلومات لاس ته راوړي ددې رسالې په آخرکې ځينې نورې سرچينې اومآخذونه ذکر شوی دي چې له تاسو سره دمعلوماتوپه برابرولوکې مرسته کوي.

ديــادونې وړده چـــې محقـــق دمجتهـــدينو کرامواقـــوال اونظريـــات اودعظاموعلمـــاوو کرامـــو تايئـــدات دمعلوماتودبرابرولواوتـدوين لپـاره پـه اړينـه توګـه مطالعـه کـړي اوپـه مهربـانۍ سره يـې دقـدر وړاسـتاذانوته وړاندې کړي ترڅوله اشتباهاتو اوتيروتنو څخه وژغورل شي .

اولـه بلې خواهغـه زحمتونـه چې پـه دې برخـه کې يـې ايسـتلي ګټورواقع شي اودې تـه ورتـه نـورو مـواردو دتدوين لپاره په راتلونکې کې نورهم تشويق شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اصول اوقواعد چې دشهادت په ګوته سره داشارې کولو په وړاندې نیوکې دفع کوي

الف- دحدیث په متن کې داضطراب([2]) (ګډوډۍ) نشتون :

«..انه لیس اضطراب فی باب حدیث الاشارة بل کان رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یختلف فی افعاله فی هذا الباب کما وقع الاختلاف فی افعاله(صلی الله علیه وسلم) فی باب صفة الصلوة : الجلوس ووضع الیدین فی حالة السجودورفعهاعند الافتتاح ووضعها فی حال القیام کما لایخفی علی الماهر فی الفقه والحدیث ... ولم یقل احد بالاضطراب فی هذا الباب الاالقائل والسندي والکاشغری وهم لیسوامن المحدثین واهل الترجیح ، فاذا عارض کلامهم کلام جمهورالفقهاء والمحدثین لاسیماالائمة المجتهدین الذی کان علی مذاهبهم مدارالشریعة والدین فکان العمل علی ماقاله الجمهورفی هذاالباب فاعتبروا یااولي الالباب... » مفتاح البشارة لاهل الاشارة : ۱۲۰ مخ ، محمودالفتاوی : ۱۱۵ مخ

...لا ضطراب فی الروایات فان القصة رواها عدة من الصحابة رضی الله عنه والغرض من الکل رفع المسبحة وضم سائرالاصابع وبمثله جمع ابن قیم فی الهدي حیث قال : وهذاالرویات کلهاواحده...».

رساله کدنویه : ۱۱۰ مخ

ژباړه : «کوم حدیث چې دشهادت په ګوته سره داشارې په اړه راغلی په هغه کې اضطراب (دهغه په راوي کې جرح) ([3]) نشته ،نبي کریم(صلی الله علیه وسلم) به کله اشاره کوله اوکله به یې نه کوله ، لکه څرنګه چې نبي کریم(صلی الله علیه وسلم) دلمانځه دصفاتوپه اړه پخپلوافعالوکې بدلون راوستلولکه په جلسه کې چې کله به یوډول اوکله به بل ډول کېناسته اوهمدارنګه لاسونه به یې کله یوځای اوکله بل ځای ایښودل ،سجده هم په همدې ډول نودنبي کریم(صلی الله علیه وسلم) دا افعال هغه شخص ته ښه معلوم دي څوک چې په نبوي احادیثو اوفقه باندې پوه وي ،په دغه حدیث باندې داضطراب قائلیدل تنها سندي اوکاشغري ښه لري بلکه دغه اشخاص داهل ترجیح اومحدیثینوله جملې څخه نه دي بناً ددوی په قول اعتبارنشته نوپه همدې اساس دجمهورواقوالوته ترجیح ورکول کیږي . خلاصه : دټولورواياتوڅخه داخبره معلومیږي چې دلاس نورې ګوتې دراټولې اودشهادت په ګوته سره داشاره وشي . »

([2]) - داضطراب لغوي معنی: لړزیدل ،نا آرامي.
([3]) - دجرح لغوي معنی: د کلماتو اومطالبو حذف او اصلاح.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب- په ظاهرالروایت([4])کې دشهادت په ګوته داشارې دیادونې نشتون :

«...وزعـم الـبعض لنفیهـا لعـدم ذکرفـی ظاهرالروایـة وهـوزعم فاسـد لان عـدم الذکرلایـدل علـی ذکرالعـدم وقـدتقررفی القواعـد : ان المسئلة اذا سـکت فیهـا ظاهرالروایـة یوخـذ مـن النـوادرثم کتـب الواقعـات وائمـة اصحاب التخریج مالم یصادف خبراً او اثراً قویا او دلیلا صحیحا ،وقال شاه ولي الله (رحمـةالله علیـه) فی حجة الله البالغة (٢-١٢) ان لم یذکره محمد (رحمة الله علیه) فی الاصل ذکره فی الموطاء...»

رسالة کدنویه : ٢٣ مخ ، دمعارف السنن په حواله : ٣-١٠٠ مخ.

ژباړه : « بعضی علماء کراموداګمان کړی دی چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په ظاهرالروایت کې شتون نه لري نوبناًدغه اشاره کول نفې شوې ده بلکه داخبره اوګومان باطل (ناسم) دی ځکه چې په ظاهرالروایت کې دیوه شي نه ذکرکول دهغې په نه شتون باندې دلالت نه کوي . همدارنګه شاه ولي الله (رحمة الله علیه) په حجة الله البالغة کتاب کې فرمایلي دي چې دامسئله امام محمد (رحمة الله علیه) په خپل کتاب موطاء کې بیان کړې ده . »

اوهمدارنګـه دمولـوی ابوالفـاروق پـه تـالیف شـوې رسـاله (مفتـاح البشـارة لاهـل الاشـارة) کـې فقیراحمدعاجزخوافی الهروي داموضوع داسې روښانه کړیده :

«...فثبت بهذاالاصل ان ماصرح به الامام محمد بن الحسن(رحمةالله علیه) فی الموطاء ان هذاقولې وقول ابی حنیفة(رحمةالله علیه) ملحق بظاهرالروایة فی الاعتباربل هوآکدواقوي من کتب ظاهر الروایة لانه موید بالآثارالمرویـة عـن الشـارع المقـدس ویـدل علـی هـذاقول المحقـق الخضـرمی فـی التـاریخ التشـریح الاسـلامي صحیفة ٢٥٩ حیث قال : محمدبن الحسـن احد الذی روی الموطاء عـن مالـک ابـن انس(رضـی الله عنـه) ویعقب احادیثه بما یجب علیه العمل عند ابی حنیفة (رحمةالله علیه) ... ».

ژباړه : «داخبره په دغه اصل سره ثابتیږي کوم چې امام محمد(رحمةالله علیه) په خپل کتاب موطاء کې بیـان کړیـده اودایـې ویلـي دي چـې دا زمـا او امـام ابوحنیفه(رحمـةالله علیـه) قـول دي اودغـه خبـره پـه ظاهرالروایت پورې تړلې ده ،اوددې خبرې اعتبار دظاهرالروایت له کتابونو څخه قوي دي ځکه داخبره چې

([4]) - ظاهرالروایت : په څرګنده توګه په نقلي (کتابونو ،رسالو اونورو..) کې دمسائلو شتون ،دلیل او یادونې ته ویل کیږي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما په خپل کتاب موطاء کې کړې ده ددې خبرې تائید په احادیثو کې شوی دی اوهمدارنګه په دغه خبره باندې د(خضرمی) قول هم دلالت کوي کوم چې د(اسلامي تشریح تاریخ) په کتاب کې یې یاودونه شوې ده اوداسې یې ویلي دي :

« محمدبن الحسن دهغو اشخاصوله جملې څخه دی چې دامام مالک (رحمةالله علیه) په کتاب موطاء کې یې یادونه شوې ده اوله هغې نه وروسته یې هغه احادیث راوړي دي چې دامام ابوحنیفه (رحمةالله علیه) په نزد په هغه باندې عمل واجب دی . »

ج- دوقاراو آرامۍ نشتون :

«...قیل نقلا عن بعض المانعین فان فیها (اشارة) زیاده الرفع لایحتاج الیها فیکون الترک اولې لان مبنی الصلو ة علی الوقاروالسکینة وهو مردودبانه لوکان الترک اولې لمافعله (صلی الله علیه وسلم) وهو(صلی الله علیه وسلم) علی صفة الوقاروالسکینة فی المقام الاعلی. » مجموعة الرسائل السیدمحمدامین المشهورباین عابدین (رحمةالله علیه) .

ژباړه : « ځینودهغه کسانو څخه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول نه مني داسې نقل کړی دی چې داشارې په کولوسره عاجزي اوآرامي له منځه ځي کوم چې د لمانځه لپاره ضروري ګڼل کیږي بناًداشارې نه کول غوره دي ، بلکه دا خبره مردوده ده ځکه که داشارې نه کول غوره وی نونبی کریم (صلی الله علیه وسلم) بـه اصـلاً اشـاره نـه وای کـړې پـه داسې حـال کې چې نبـی کـریم (صـلی الله علیـه وسـلم) دپـوره کمال ،وقار اوآرامۍ سره لمونځ اداء کاوه . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهادت په ګوته داشارې کولو په اړوند دشهیدمیرزا مظهر«جان جانان (رحمة الله علیه) » فقهې څیړنې په داسې حال کې چې لارښودیې (رحمة الله علیه) دشهادت په ګوته سره اشاره کول منع کړی ؤ

شهید میرزامظهر(رحمة الله علیه) چې په (جان جانان) سره مشهورؤ او دحضرت مجددالف ثاني (رحمة الله علیه) له مهمو اوممتازو خلفاوو څخه ګڼل کېده چې له ده څخه دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داسې پوښتل شوی دي :چې حضرت مجدد صاحب(رحمة الله علیه) دخپلو مکتوبونوڅخه دیوه مکتوب له مخې دشهادت په ګوته سره داشارې کول منع کړي دي اوته په داسې حال کې چې له هغه مجددصاحب(رحمة الله علیه) سره زیاته مینه اوخواخوږي هم لرې خو دشهادت په ګوته سره داشارې په کولوباندې تاکئید کوې ددې خبرې علت څه شی دی ؟

میرزامظهر(رحمة الله علیه) ددې پوښتنې په ځواب کې داسې لیکلي دي : «ماکان لمومن ولا مومنه اذا قضی الله ورسوله امرأ ان یکون لهم الخیرة من امرهم ...»

ژباړه : « دهیڅ یومومن سړي اومومنې ښځې لپاره په یوه کارکې خیر نشته ترڅو چې الله (جل جلاله) اودهغه رسول (صلی الله علیه وسلم) دهغه کارپه کولوسره امر نه وي کړی . »

حضرت مجددصاحب(رحمة الله علیه) چې دآنحضرت(صلی الله علیه وسلم) دسپیڅلې لارې یو پیرو او نماینده دي او دخپلې طریقې اساس یې دکتاب الله اوسنتو پر پیروئ سره ایښی دی اوپه دې برخه کې ډیرو نورو علماء کرامو(رحمة الله علیهم) دشهادت دګوتې داشارې درفع کولو داثبات لپاره دصحیحواحادیثو او روایاتو دراوړلو په اساس ډیرې رسالې تألیف کړې دي ، همدا راز حضرت شاه یحیی(رحمة الله علیه) دحضرت مجدد صاحب(رحمة الله علیه) زوی هم په دې اړه یوه رساله لیکلې ده اوداسې یې په کښې فرمایلي دي :

سنت په اجتهادباندې له نسخ کولوڅخه محفوظ دي اوکه څوک ووایې چې دده (مجددصاحب) له لوري پراجتهادباندې ترک رفع(دشهادت دګوتې نه پورته کول) واقع شوی دي نو زه یې په ځواب کې داسې وایم چې : سنت په اجتهادباندې له نسخ څخه محفوظ دي او وروسته دهغه ثبوت په هیڅ حجت اودلیل سره مقبول اومعقول کېدلای نه شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه میرزامظهر(رحمة الله علیه) داسې فرمایلي دي : دحضرت مجددصاحب (رحمة الله علیه) ددې دریغ اصلي علت د هند مملکت ته دکتابونو او رسالو نه رسیدل ؤ چې دهغه له نظرڅخه تیرشوی وای (تیرشوی نه دي) کنه نو ؛هیڅکله به یې دهغه دپریښودلو په باره کې څه نه وای فرمایلي. اوکه چېری ځوک ووایي چې ممکن حضرت مجدد(رحمة الله علیه) دحضرت درضادنشتوالی اودهغه څخه دورک شوی رسالت دپیداکولو اوپلټلو لپاره یې داعمل پریښی وي ؟ زه وایم (میرزامظهر) چې دطریقت په چاروکې کشف اوپلټنه معتبرعمل دي اودشریعت په احکاموکې دلیل اوحجت نشته اوحضرت مجدد(رحمة الله علیه) دسنتوپه پرېښودلوسره په ډیرتحذیر سره داخبره کړیده په داسې حال کې چې هغه پخپله دحنفي مذهب پیروي کوله اوامام ابوحنیفه (رحمة الله علیه) دځینومسائلوپه اړه داسې ویلي دي : «اذاثبت الحدیث فهو مذهبی واترکواقولي بقول رسول صلی الله علیه وسلم .»

ژباړه : «کله چې دیو ې مسئلې په اړه حدیث شریف ثابت شي نوهغه زما مذهب دي اوله خپلې خبرې څخه درسول الله(صلی الله علیه وسلم) په قول سره تیرېږم . »

نو ؛ په صحیحواحادیثوکې بایدتغیر رانه وړل شي ، په داسې حال کې چې دمجدد(رح) د مکتوب دپلټنې اوکشف په اړه هیڅ ډول غبرګون نه دی څرګندشوی ،هیله داده چې له هغه سره زمامخالفت دیوې کلي قاعدې له مخې چې دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) پرپیروي باندې ترنورو ترجیح ورکړل شویده ښې پایلې ولري . والسلام ، کلمات الطیبات :۲۸ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زره پورې پلټنه

که څوک ووايي چې ولې دلمانځه په التحياتو کې« وحده لاشريک له» نشته ؟

په ځواب کې يې ووايه :

لومړی :

څرنګه چې دالتحياتوموضوع اوقضيه دمعراج په شپه په آسمان کې منځ ته راغلې داچې په هغه ځای کې دشرک ځای موجود نه ؤچې دهغه نفې په لفظي ډول سره صورت ونيسي .

دويم :

داچې د«وحده لاشريک له » معنی اومفهوم دشهادت دګوتې په اشارې سره عملا صورت نيسي په همدې خاطرد«وحده لاشريک له » محتوی عملا له ځان سره لري .

مفتاح الصلوة (۱۰۴) له معارج النبوة څخه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیوستونه

دحضـرت محمد(صـلی الله علیـه وسـلم) لـه سـنتوڅخه دپیـروئ اوپـه هغـه بانـدې دعمـل فضـایل ،دیني اوعقیدتي اوامر اومسائل په اعضاوو(غړیو) سره دسرته رسولوپه باره کې اړین پیوستونه :

ویل ،کول اونیت

دهرمسلمان شخص ویل ،کول اونیت هغه وخت دخدای(جل جلاله) په نزد ارزښت اواعتبارلري چې دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) دکړو وړو اوطریقې سره برابروي لکه چې حضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي :

«لاقول الا بالعمل ولاقول ولا عمل الابالنیة ولاقول ولاعمل ولانیة الاباتباع السنة.»

ژباړه : «دهیڅ ویلواوخبروګته اوارزښت نشته مګرپه عمل سره همدارنګه هیڅ ویل اوعمل ارزښت نه لري مګر په پاک نیت سره ، هیڅ عمل اونیت ګټه اوارزښت نه لري مګرپه متابعت دسنتوسره . »

هو! هغه وخت چې یومومن بنده په پاک نیت سره په یوخه اعتراف وکړي اوهغه عملا دالهي احکامومطابق اودرسول الله(صلی الله علیه وسلم) په متابعت اوسنت طریقې سره پای ته ورسوي اوپه هغه عمل وکړي نوپه دې صورت کې به دکوم فکراواندیښنې ځای نه وی پاتې شوی ، چې دغه مومن بنده دالله (جل جلاله) دبنده ګۍ د ادعاء په کولوکې بریالی شوی وي او دالله (جل جلاله) په نزد به یې درسول الله(صلی الله علیه وسلم) دشفاعت ډالۍ ترلاسه کړې وي .

اللهم وفقنابمتابعت سنن رسولک المکرم ولاتحرمنامن شفاعة (صلی الله علیه وسلم).

چه غم دیوار امت راکه داردچون تو پشتیبان

چه باک از موج بحرآنرا که باشد نوح کشتیبان

(سعدي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ هغه وخت دکمال درجې ته رسيږي چې دزړه حضورپه کې منځ ته راشي

(لاصلوة الابحضورالقلب)

«عن على (رضى الله عنه) ان الصلوة التى لا وسوسة فيها انما هى صلاة اليهودوالنصارى فان اللص لا يدخل البيت الخالي .» قطب : مخ ٢٢١

ژباړه : «له حضرت على(رضى الله عنه) څخه روايت دي چې له شک پرته هغه لمونځ چې په هغه کې وسوسه نه وي هغه ديهودو اونصارى وو لمونځ دى ځکه چې غل دغلا کولولپاره خالي کورته نه داخليږي. »

غل اودلارې وهونکی هغه ځای ته ځي چې څه په لاس راوړي اوهدف ته ورسيږي .په همدې اساس کله چې شيطاني تاثيرات په هرحال اوپه ځانګړي ډول دلمانځه داداء کولوپه وخت کې دمومن بنده په زړه کې وروستى پايې ته ورسيږي بناً دشخصي احوال په غوښتنودلمونځ کوونکي حضورپه زړه اوذهن کې کميږي اوياهم ورکيږي اودلمونځ کوونکي فکرپه بې پروايۍ اولېږې خيالونوکې ځي دراز اونياز اوزاريوله ګټواوښيګنوڅخه ليرې کيږي دلته لمونځ کوونکي ته لازمه ده چې ديوعملي کارپه لټه کې شي ،ترڅوحضورپې راغونډشي نودشهادت په ګوته سره اشاره کول کولای شي دلمونځ کوونکي دحضورلپاره زيات ثبات وبښي ، داشارې عمل لمونځ کوونکى دې ته آماده کوي چې دزړه حضورپې پيداشي يايې سم دلاسه دزړه حضورمنځ ته راوړي او دنوموړي لمونځ کوونکي لمونځ اوزارۍ د(لاصلوة الابحضورالقلب) له تهديدونو اوننګونوڅخه خوندي پاتې کيږي ،اوبالاخره ددې سنت عمل په ترسره کولو سره دلمونځ کوونکي عبادت اوطاعت دالله (جل جلاله) په لوى دربارکې قبول شي اودتهديدونواوتکليفونومخه به هم ونيول شي. بمنه وکرمه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په عبادتونو اوطاعتونوکې دزړه دحضورارزښت اومرتبه

«لایقبل الله من عبدعملاحتی یشهد قلبه مع بدنه...کل صلوة لایحضرفیها القلب فهی الی العقوبة اسرع. »

ژباړه :« الله(جل جلاله) دهیڅ یوبنده عمل اوعبادت ترهغه وخته پورې نه قبلوي ترڅو چې زړه یې له بدن سره حضور ونه لري هرلمونځ چې په هغه کې زړه حضور ونه لري دګناه لوري ته تلونکی دی. »

لوی خدای (جل جلاله) دخپلوبنده ګانوپه اعمالوکې دزړه عزم اوقوي اراده دمقبولیت اصل اومحورګڼلی دي اوپه دې اړه یې فرمایلي دي :

دبنده هیڅ عمل نه قبلوي ترڅوچې په هغه کې دزړه یوه قوي اومخلصانه اراده اوعزم (دزړه حضور) موجودنه وي اودبدن ټول غړي یې په هغه عمل سره شهادت اوګواهي ورنه کړي .

په همدې اساس څومره به ښه وي چې دالله (جل جلاله) هغه وحدانیت چې په ژبه یې ښکاره کوو په خپلوغړو(دشهادت په ګوته) سره دیوه پیداکوونکی خدای (جل جلاله) یوالی او وحدانیت هم ښکاره اواظهارکړو ،چې نوموړی عمل به دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) داحادیثومفهوم اومحتوی افاده کړې وي اوبس.

یک شو وتوحید رامشهـــود کن

غایبش راازعمل موجــــود کن

لـذت ایمــــان فزاید درعمـــــل

مـرده آن ایمان که ناید درعمـل

(اقبال لاهوری)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقیامت په ورځ دبدن دهرغړي دکړو وړو شهادت اوګواهي

«اذاخرجت اول الآیات یعني یوم القیامة طرحت الاقلام وجیئت الملایکةوشهدت الجوارح علی الاعمال .. »

د ابوشکوربلخی (رحمة الله علیه) تمهید.

ژباړه : «کله چې راښکاره شي دالله (جل جلاله) دقدرت لومړنۍ نښانې یعني دقیامت ورځ نو وابه چول شي قلمونه ،رابه شي ملائکې اوشاهدي به ورکړي اندامونه په اعمالوددوی (دانسانانو) . »

لکه څرنګه چې دانسان دبدن دغړواعتراف دانسان په خپلواعمالوباندې دقرآنکریم په سپیڅلوآیتونو اودرسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) په مبارکوحدیثونوکې بیان شوی دی لکه چې الله (جل جلاله) په قرآنکریم کې داسې فرمایلي دي : «يَوۡمَ تَشۡهَدُ عَلَيۡهِمۡ أَلۡسِنَتُهُمۡ وَأَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٢٤ » .

دالنورسورت (۲۴) آیت .

ژباړه :«په هغه ورځ چې ددوی ژبې اولاسونه اوپښې ددوی په عملونوشاهدي ورکوي ».

اوهمدارنګه رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) په یوه حدیث شریف کې په دې اړه داسې فرمایلي دي :

«کماقال النبی (صلی الله علیه وسلم)...فی یوم القیامه...فیشهدعلیه لسانه...وتقول یداه انا للحرام تناولت...علیه عینه ااناللحرام نظرت...» غالیة المواعظ افندي.

ژباړه: «لکه څرنګه چې نبی کریم (صلی الله علیه وسلم) دقیامت دورځې په باره کې فرمایلي دي شاهدي به ورکړي په ده (انسان) باندې خپله ژبه دده اولاسونه دده وبه وایي زه دحراموته وغزولم اوپه ده باندې به سترګې شاهدي ورکړي چې په مابانديې دنامحرمو(ښځو) ته وکتل. »

دلوی خدای (جل جلاله) په یوالي اووحدانیت باندې شهادت اوګواهي ورکول په تیره بیا دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره چې داعمل دخلاصون دهیلو اودآخرت دسختیوڅخه دوتلولپاره دعبادت یوغوره اوباارزښته وخت اوفرصت ګڼل کیږي ، څکه چې ددې عمل سرته رسول دزړه درادې اوقصد یوانځورپه ګوته کوي چې دابه داعمالوپه کتاب کې ثبتیږي اوددې انځوراعمال به دمحاسبې پرمهال دډیرونیکیو اوحسناتوڅخه وشمیرل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دالله (جل جلاله) دسپيڅلي ذات څخه په ظاهري او باطني غړيو سره دشرک نفې کول ځانګړی ثواب او ارزښت لري

«...فان قلت : لم قدم النفي على الاثبات فقيل : لااله الاالله ،ولم يقل : الله لااله الاهو ،بتقديم الاثبات على النفي ؟ اجيب: بانه اذانفي ان يكون ثم اله غيرالله فقد فر غ قلبه عما سوى الله باللسان ليواطى القلب ولبس مشغولا بشئ سوى الله عزاسمه فيكون نفي الشرک عن الله تعالى بالجوارح الظاهرة والباطنة.»تحفة الاعالى ملاعلى القارى(رحمة الله عليه) شرح ضوع المعالى شرح بدرالامالى على بن على اوشي(رحمة الله عليه).

ژباړه : «که څوک په اعتراض سره ووايي چې : د (لااله الاالله) په کلمه کې ولې نفې داثبات نه مخکې راغلې ده او ولې داسې نه دي ويل شوی چې (الله لااله الاهو) چې دلته اثبات دنفې څخه مخکې اومقدم ذکرشوی دي ؟ ځواب : کله چې په لومړي قدم کې باطل خدايان نفې شول اودانسان زړه دباطلوخدايانوڅخه فارغ اوبې پروا شواوله باطلو خدايانوڅخه دزړه دافارغيدل دژبې په واسطه سره ترسره شو ، نوکله چې ژبه له زړه سره موافقه وکړي ،زړه له باطلوخدايانوڅخه فارغ شي اوديوخدای (جل جلاله) لپاره ځانګړی شي نوپه دې اساس په ژبه اوزړه سره دشرک نفې منځ ته راځي يعنې له خدای (جل جلاله) څخه موشريک نفې کړهم په ظاهرکې چې ژبه ده اوهم په باطن کې چې زړه دي . »

تبصره(څرګندونه):

پورتنی بيان شوی عبارت په غړو اوجوارحو سره دالله(جل جلاله) دوحدانيت اثبات اوتائېد روښانه کړی دی که هغه په ژبه سره وي او که په لفظ سره وي اوکه هغه په زړه سره وي اويا په عملي شکل دبدن په يوه غړي سره بناً دشهادت په ګوته سره اشاره کول خوبيخي دنورعلى نور(لفظاً- قلباً-عملاً) په حساب کې راځي (الاشارةاشد على الشيطان من الحديد).

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فعل اوعمل سره دشکرایستل اوحمدویل غوره دي ،په قول او ویلو سره دشکرایستلواو حمد ویلوڅخه

حمـد :

« هوفی اللغةالوصف ای الثناءباللسان ظاهرأوباطناً علی الفعل الجمیل الاختیاری الواصل الی الحامد .

عرفاً : هوالفعل المبنی علی تعظیم المنعم من حیث انه منعم علی الحامد اوغیره فیتناول القول باللسان والفعل وهو العمل بالارکان باتیانه بافعاله دالة علی ذلک واعتقادبالجنان باتصافه بذلک ،

وقال بعض العارفین من السادات المحققین الصوفیة اهل الحقیقة وهو (الحمد) بالفعل اقوي منه بالقول لان افعال التی هی آثارالسخاوة مثلاتدل علیها دلالة قطعیة بخلاف الاقوال فان دلالتها وضعیة وقد یختلف عنها مدلولها.» تحفة الاعالی.

ژباړه : «داپه لغت کې په پټه اوښکاره سره په ژبه باندې صفت کول دي اودغه صفت دخدای (جل جلاله) دښایسته افعالو صفت دی کوم چې دشخص په اختیارکې وي اوپه عرف کې دغه شخص دحامد (حمدویوونکي) مصداق ګرځي ، یعنې دغه ښایسته فعل چې دانسان نه حامد جوړوي دهغه فعل څخه عبارت دي چې دانعام کوونکي دعظمت لپاره یې یوشخص سرته رسوي . ددې لپاره چې دغه انعام کوونکی په حمدویوونکي باندې نعمت اوانعام کړی دی اوداقول ژبې اوفعل دواړوته شامل دی اوفعل هغه کارته وایي چې په شکراوثناء باندې دلالت کوي . اوهمدارنګه په زړه کې هم په ثناء ویلوسره خو ؛ځینې صوفیان وایي چې حمد په فعل سره قوي دی له دینه چې په ژبه سره یې ووایي داځکه کوم افعال چې دسخاوت نښې اوآثاردي په سخاوت باندې قطعي دلالت کوي مګراقوال په ځینووختونوکې دخپلومدلولاتوڅخه خلاف وي یعنې یوسړی کله یوه خبره وکړي بلکه په عمل کې بل څه کوي . »

پورتنی عبارت ددې لپاره راوړل شو چې محققینوعلماءکرامو(رحمة الله علیه) عملي شهادت ،حمداوستاینه له قولي حمداوستاینې څخه ډیرغوره ګڼلي ده ځکه چې دشهادت په ګوته سره داشارې دعمل په ترسره کولو سره چې دلوی خدای (جل جلاله) دبې شمیره نعمتونودشکرنتیجې تحقق موندلی دی نوحتی په دې اړه ویلای شوچې ددغه وخت اوموقع څخه بله موقع اوغوره وخت نه موندل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دطب دپخوانیوعلماوو دڅیړنې پایله «دشهادت دګوتې اړیکه (نېردې والی) له زړه سره دبدن دنوروغړیوپه نسبت» اوپه دې اړونددنني طب دعلماوو نظریې

دطب پخواني پوهان (یوناني پوه طبیبان اوحکېمان) چې دځینوځانګړو اشخاصولپاره یې د ځینې ځانګړو خمیرو (ددرملني مخلوطونو) دجوړولواجازه ورکړې وه چې دغه مخلوطونه به دوی پخپله برابرول اونومورې مخلوطونه به یې دشهادت په ګوته سره ګډول په داسې حال کې چې ډېرنورمخلوطونه به دوی په خپلوزده کوونکو باندې په نوروعادي وسایلوسره ګډول ، مګرپه دې ځانګړې طریقې سره چې دشهادت په ګوته به یې ګډول یوه ځانګړې نتیجه اوپایله لاس ته راوړله اودوی به ویل چې دشهادت ګوته له زړه سره یوه قوي اړیکه لري «لکه چې امام مالک (رحمة الله علیه) مخکې داسې یادونه کړی وه» چې که چېرې په دغه ترکېباتوکې ناوړه څیزموجود وي په دغه حال کې دهغه اثرسم دلاسه زړه اوذهن ته لازم وړاندېز اوخبررسوي ترڅودهغه دبدوپایلو څخه مخنیوی وشي ،اوهمداسبب دی چې نني اومعاصرطب هم ځان هغه ته ډېرنـږدې کړی دی ځکه کله چې دزړه دضربان اوحرکاتوځرنګوالی اومعلومات دلاس دبند دنبض څخه اخیستل کیږي نواوس نومورې معلومات اوکېفیتونه انسان دسینې دقفس اودهغه له شاخخه په ورته اومشابه توګه لاس ته راځي ،همدارنګه نني طب دزړه ځرنګوالی دښې لاس دشهادت په ګوته سره دبدن دنوروغړواوبرخوپه ذریعه په غوره ډول سره تائید کړی دی. ان شاءالله ،اوهیله موداده چې دشهادت دګوتې په ذریعه شهادت اوګواهي ورکول دانسان دبدن دنوروغړوپه نسبت ډېرغوره اوباارزښته عمل وګڼل شي لکه چې نني اومعاصرطب دانسان دبدن دځینوناروغیو اوستونزو دپیژندنی اودرملنې لپاره دشهادت دګوتې دوینې له لارې دبدن دنوروغړوپه نسبت دیوې ښې نتیجې درلودل تائیدوي .

نوپه دې اساس سره ویلی شوچې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوهدف اومقصددخدای (جل جلاله) توحید اویوالی دی اوبس . چې لـه زړه سره په مستقیمه توګه یوه ژوره اړیکه لري اودمخلص بنده په زړه اوبدن کې یوه باخوځښته ،رپیدلې اودالهي حیرانتیاؤ نه ډکه نړۍ منځ ته راځي اودالله (جل جلاله) دیوالي اویوازې پالنې مینه اومحبت ده ته په وار وارسره ثبات اوتقویت وربخښي لکه چې الله(جل جلاله) په خپل کتاب قرآنکریم کې فرمایلي دي : «إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ وَإِذَا تُلِيَتۡ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُهُۥ زَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنٗا وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ ٢ » . دانفال سورت (2) آیت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : «بیشکه خبره همداده چې واقعي مومنان هغه کسان دي کله چې یادکړی شي (دوی ته) دالله(جل جلاله) نوم نو ؛ ویریږي ددوی زړونه اوکله چې پردوی باندې دالله(جل جلاله) آیتونه (کلام) ولوستی شي نوزیاتوي دغه (آیتونه) دوی لره ایمان اودوی پرخپل رب (پالونکي) باندې توکل (باور) کوي. »

الله جل جلاله په خپل سپیڅلي کتاب قرآنکریم کې په بل ځای کې داسې فرمایې :« ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحۡسَنَ ٱلۡحَدِيثِ كِتَٰبٗا مُّتَشَٰبِهٗا مَّثَانِيَ تَقۡشَعِرُّ مِنۡهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمۡ وَقُلُوبُهُمۡ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهۡدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُۚ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٍ ٢٣ » . دزمرسورت(٢٣) آیت

ژباړه :«الله (جل جلاله) ترټولوغوره کلام نازل کړی دي ،هغه کتاب چې آیتونه یې (یوله بل سره) ورته اوغبرګ(تکرارول یې خوند پیداکوونکي) دي ددغه په اوریدو دهغه کسانو پوستکې رپیږي چې دخپل رب څخه وویریږي بیاددوی پوستکي اوزړونه په نرمیدوسره دالله(جل جلاله) یادته میلان کوي دا دالله (جل جلاله) هدایت دی(سمه لاره ده) چې ددې په وسیله چاته چې وغواړي لاربښیي اوڅوک چې الله(جل جلاله) لار ورکی کړي نو هغه ته هیڅ لاربښودنشته. »

اودریښتیني مخبر(صلی الله علیه وسلم) په قول چې وایي : «الاشارة اشد علی الشیطان من الحدید ».

دشهادت په ګوته سره اشاره کول په شیطان باندې داسې تاثیرکوي چې دهغه ټوله مبارزه چې دمخلص بنده دزړه دبې لارې کولولپاره یې پکاراچولې وی خنثی اوله منځه یې وړي اوداشارې دغه عمل دلمونځ کوونکي شخص غوښتنې اوزارۍ دمقبولېت لوړودرجوته رسوي اودپاک خدای(جل جلاله) په واحد دربارکې دقبلېدو سبب جوړوي ترڅودنوموړې بنده عبادت قبول اودلوی خدای(جل جلاله) په ځانګړې فضیلت

کې واقع شي . بمنه وکرمه ونعوذ بالله من شرور الشیاطین وشرور انفسنا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په گوته سره داشارې دکولوپه اړه داحنافوفقهاوو کرامو(رحمةالله علیهم) دځینونوخلاصه

دلمانځه په قعدوکې دالتحیاتودویلوپه وخت کې کله چې د **اشهـد ان** دترکېب تلفظ کوو نوباید خنصره (غچې ګوته) اوبنصره (په غچې ګوته پسې ګوته) راټولې کړو او منځنۍ ګوته دابهام (بټې) ګوتې سره داسې حلقه شي چې دابهام(بټې) ګوتې سره دمنځنۍ ګوتې په سرباندې واقع شي د **لااله** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته پورته اود **الاالله** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته ښکته اوخپل ځای ته يوسواوخپل پام دشهادت دګوتې دپورته کولو دلومړۍ مرحلې ځخه پيل کړواودګوتوحالت اونظردقعدې تروروستۍ برخې پورې وساتو ،لکه څرنګه چې ذکرشوي حالتونه په لاندنيوشکلونو کې په لازمو توضيحاتوسره راوړل شوي دي ، ددې په څنګ کې دځينومعتبروفقهي مراجعويادونه هم کوو:

(ردالمختار- فتح القدير- محيط –زاهدي –بحرالرائق –مبسوط –مجموعة الرسائل ابن عابدين (رحمة الله عليه)- مختارات النوازل صاحب هدايه (رحمة الله عليه)- تزيين العباده لتحسين الاشار ة ملا علی قاری (رحمة الله عليه) –مواهب الرحمن –مراقی ....)

داشهدان دتلفظ کولو په وخت کې دښي لاس ګوتې په لاندې حالت کې قرار لري .

اشهد ان

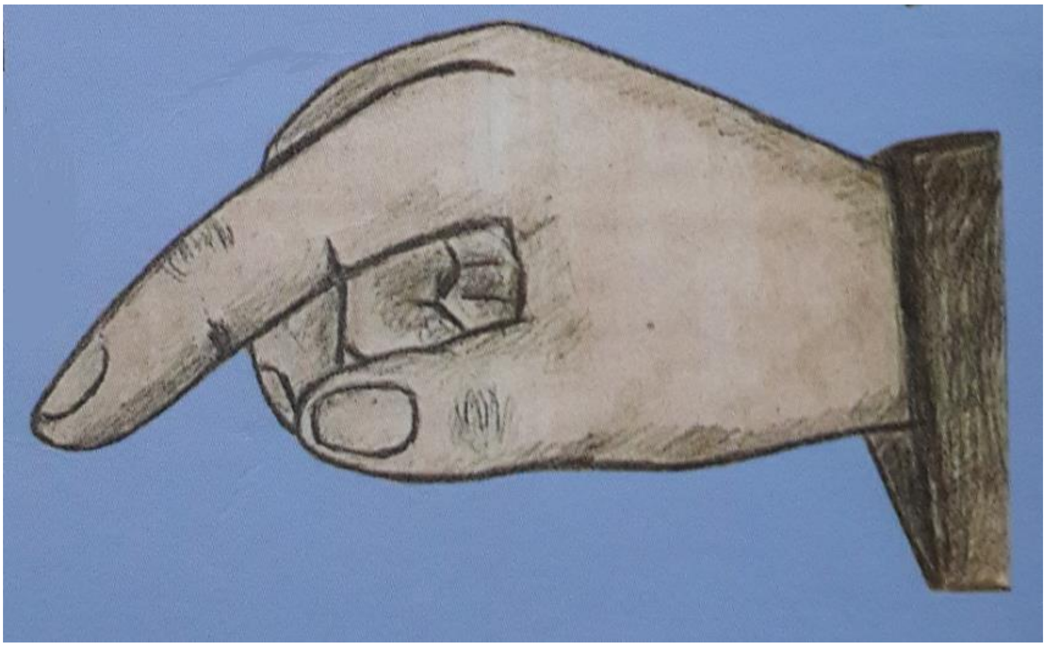

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلااله دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته پورته کیږي . لکه په لاندې شکل کې :

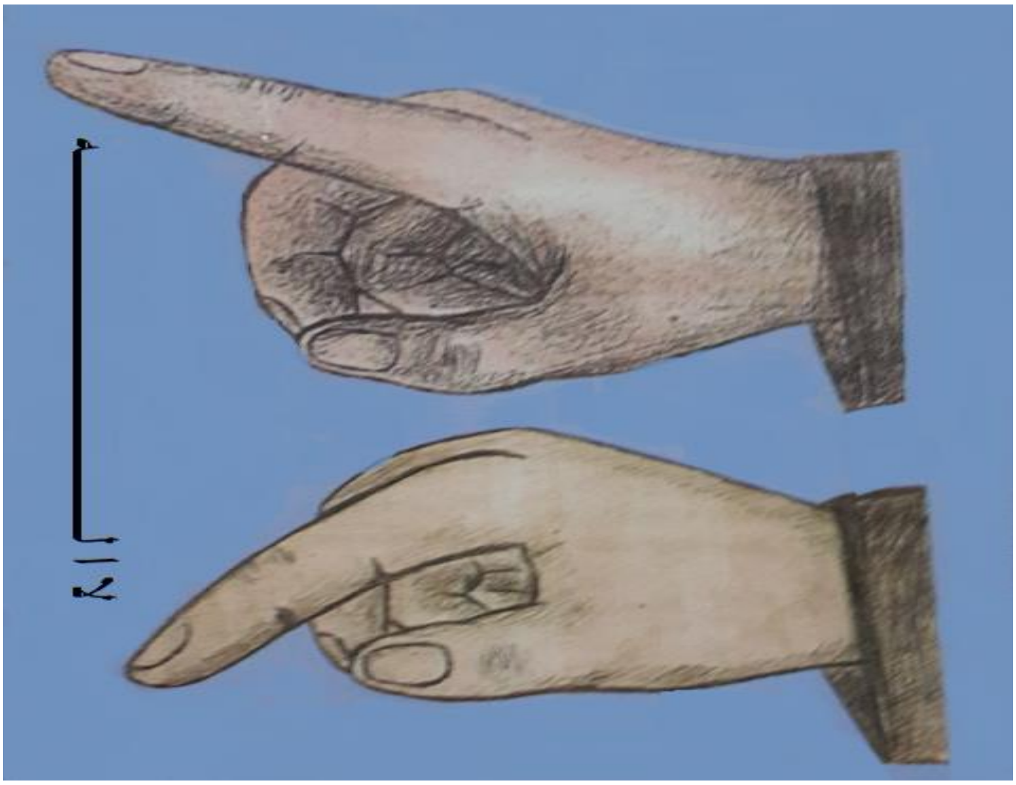

د **الاالله** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته په دې حالت په خپل ځای کې قرارنیسي . لکه په لاندې شکل کې :

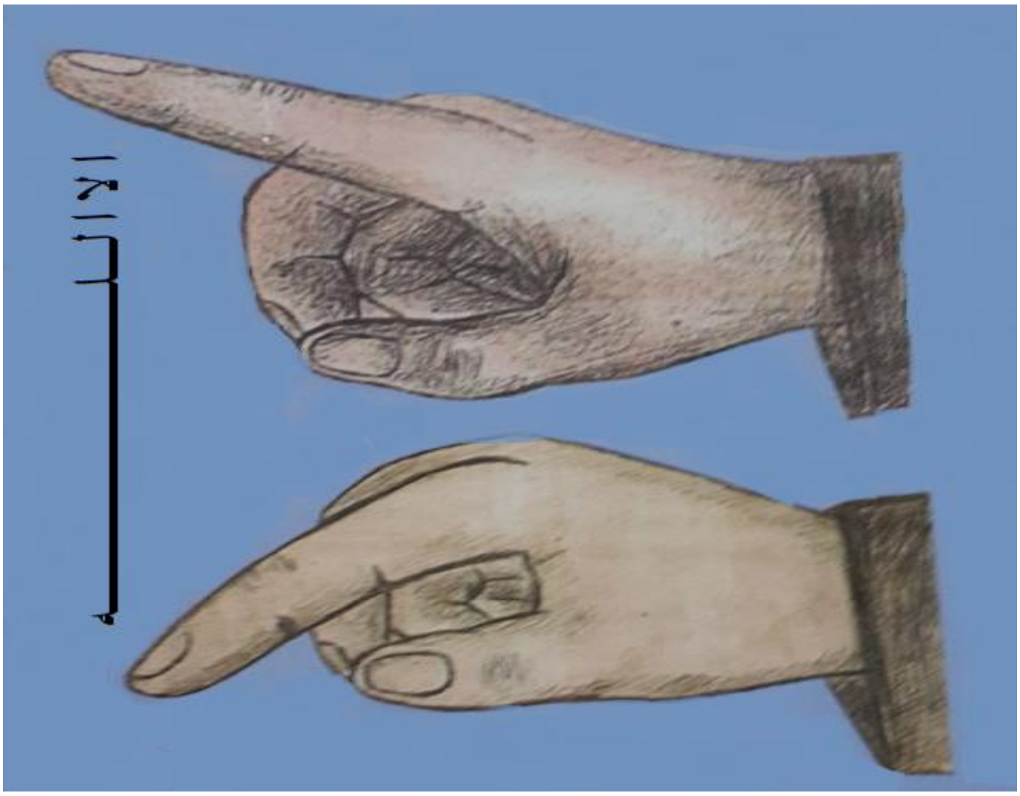

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقعدې تر وروستۍ برخې پورې ګوتې په لاندې حالت پاتې کیږي :

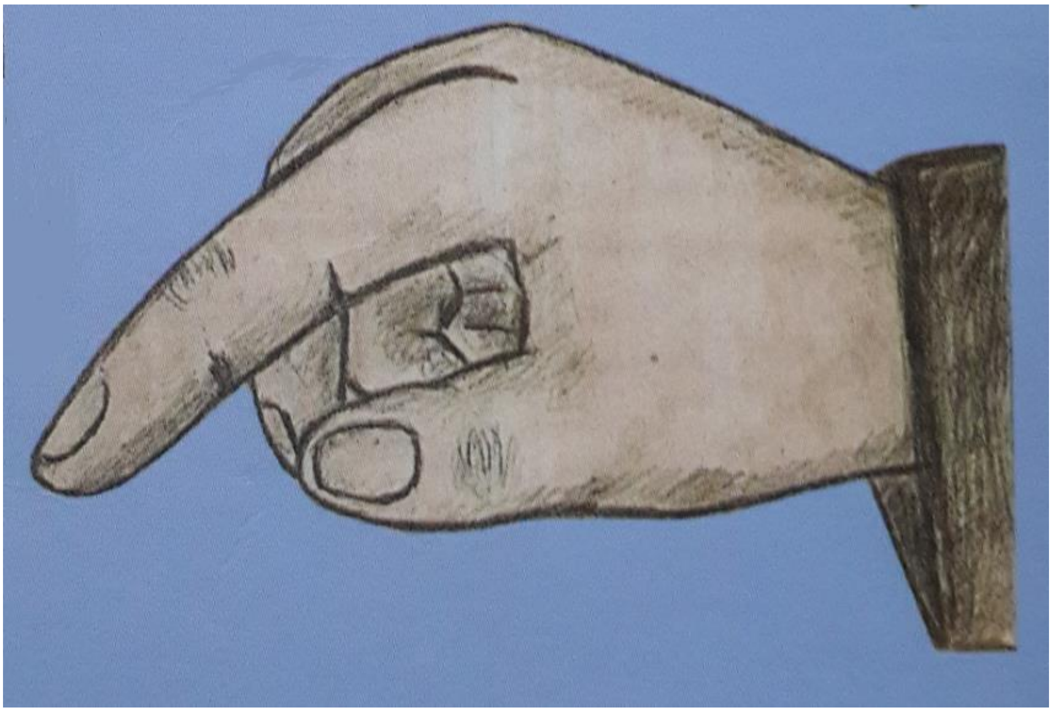

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې په اړه ضروري احکام اومسائل

1. لمونځ کوونکی بایددلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره کول دلمانځه له سنتونوڅخه وګڼي .
2. دقعدې دلومړۍ برخې یعنې دالتحیاتودویلوپه وخت کې د(وعلی عبادالله الصالحین) ترختم پورې باید ګوتې په لومړي مبسوط (هموار) حالت کې واقع شي .
3. د اشهد ان دتلفظ په وخت کې څلورنورې ګوتې دشهادت له ګوتې پرته په داسې طریقې سره چې وروسته بیانیږي راغونډې شي .
4. دخنصرې (غچی) اوبنصرې (پـه غچی پسې) دوې ګـوتې راغونـډې اودابهام (بټـه) ګوتـه دې لـه منځنۍ ګوتې سره نوک په نوک حلقه شي اودشهادت ګوته دپه تړلي حالت کې وساتل شي.
5. دلا دتلفظ په وخت کې دشهادت دګوتې حرکت پورته خواته پیل کیږي اود اله دتلفظ په وخت کې دپورته والی آخري مرحلې ته رسیږي .
6. دالا دتلفظ په وخت کې دشهادت دګوتې حرکت ښکته خواته پیل کیږي اود الله دتلفظ په وخت کې دشهادت ګوته بیرته خپل اصلي ځای ته راوړل کیږي .
7. د لاالـه دتلفـظ اودشـهادت دګـوتې دپورتـه کولـومعنی اومفهـوم پـه واقعـي ډول دبـل هرقسـم معبـود نشتوالی اونفې دلمونځ کوونکي په زړه اوذهن کې متصورکول افاده کوي اوهمدارنګه د االله تلفظ اودشـهادت دګوتې ښـکته کـول خپـل ځـای تـه چې معنی اومفهـوم یـې دالله (جـل جلالـه) وحـدانیت اویوازې پالنه ده دمومن بنده په زړه اوذهن کې متصورکوي .
8. دشـهادت پـه ګـوتې سـره داشـارې دعمـل دپـای تـه رسـولونه وروسـته لمـونځ کـوونکی بایـدخپلې ګـوتې دلمانځه ترپایه پورې په داسې ډول چې په څلورمه شمیره کې یې یادونه وشوه وساتي .
9. لمونځ کوونکی باید دشـهادت پـه ګوتـه سره داشـارې دکولودلومړۍ مرحلې څخه دقعدې تروروستۍ مرحلې پورې خپله پاملرنه اونظروساتي .
10. که چیرې لمونځ کوونکی دآسویلي یا ارګمي ددفع کولولپاره اویادنورو اړتیاوو له امله چې په لاس سره یې سرته رسوي بایدچې په چپ لاس سره یې ترسره کړي مګردلمانځه په نوروحالاتوکې دې ته ورته اړتیاوې په ښي لاس سره ترسره کولای شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

11. کـه څـوک دښـي لاس دشـهادت ګوتـه ونـه لـري پـه دې حالـت کې څرنګـه چې داشـارې کولووسـیله (دشهادت ګوته) نشته داشارې عمل له نومورې شخص څخه ساقط دي اوپه نوروګوتوسره داشاره نه کوي .

12. څرنګه چې دلااله الا الله کلمه په ټولوحالاتوکې په ځانګړې توګه دعبادت اوزاریو په وخت کې په پوره درناوي ،مد او اوږدوالي سره تلفظ شي ثواب اوبدله به يې زياته وي .

په همدې ترتيب دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې په وخت کې پورتنۍ کلمه په پوره درناوی ،مد اوپوره اوږدوالی سره تلفظ شي اودنومورې عمل سرته رسول دګوتې په منظمواوسمو حرکتونو ،مراتبواومراحلوسره سرته ورسيږي نولمونځ کوونکی به دپوره پوره اجراوثواب څخه برخمن شي اوشيطان ته به يوه سخته اودوام لرونکې ضربه وارده شوې وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه اړونددځلورګونوامامانو اومحقيقوعلماءکرامو دنظرياتوخلاصه

دمحقيقوعلماءکراموله بحثونواوځيړنوڅخه وروسته چې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل په اړه يې کړې وې ددوی دنظرياتواو افکارونتيجه اوپايله چې په مجموعي ډول حضرت خاتم الفقها ءالمحقيقين السيدمحمدامين مشهورپه ابن عابدين (رحمةالله عليه) داسې بيانوي :

«ثم من ادلتها الاجماع اذلم يعلم من الصحابة (رضی الله عنه) ولامن علماء السلف خلاف فی هذه المسئله ولا فی جواز هذه الاشارة ولا فی تصحيح هذه العبارة بل قال : به امامنا الاعظم وصاحباه وکذاامامنا المالک والشافعی واحمدوسائرعلماء الامصاروالاعصارعلی ما ورد به صحاح الاخباروالآثار... »

ژباړه : «پس ! له دلائلوڅخه وروسته يې اجماع ده ځکه چې په دې مسئله کې له اصحابو کرامو(رضی الله عنهم) اوسلفوعلماء کرامو(رح) څخه اختلاف نه دی څرګند شوی اونه ددې په جوازکې کومه اشاره شوې ده اونه يې په صحيح والی کې کوم عبارت راغلی دی بلکه په دې اړه زموږامام اعظم اودده يارانو اوهمدارنګه زمونږامام مالک ، شافعی ، احمد(رحمة الله عليهم) اونورو جيدو علماوو هم دهغه څه په اړه ويناوې کړې دي کوم چې په هغه سره صحيح اخباراوآثار واردشوي وي . »

ليـدل کيـږي چـې داحنافوعلماءکرامو(رحمـة الله علـيهم) سـربيره داهـل سـنت والجماعـت دری نورومذهبونوعلماء کرام (رحمة الله عليهم) دشهادت په ګوته سره داشارې دعمل داثبات په اړه يوله بل سره متفق دي .

څرنګه چې ددوی په نزد کومه مسئله متفق عليه واقع شي مونږته داسې مفهوم راپه ګوته کوي لکه چې هغه موضوع له څلوروخواوو څخه په څلورودیوالونوسره احاطه شوې وي نوپه هيڅ صورت سره هيڅوک نشي کولای چې په نوموړې موضوع کومه نيوکه اواعتراض ولري اودغه موضوع به په خپلوحدودوکې خوندي سـاتلې وي اوکـه څـوک پـه هغـه بـاره کـې لـه ځانـه يـونظر اونيوکـه وړانـدې کـوي نودانيوکـه بـه دڅلورومذهبونودعلماءکرامو(رحمة الله عليه) له اجتهاديه نتيجې سره کاملاً ټکر ولري لکه چې حضرت امام طحاوي(رحمة الله عليه) دشرح معانی الآثارپه سريزه کې داسې فرمايلي دي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«فاعلمـان المجتهدين(رحمـة الله علـيهم) بـذلوا جهـدهم فـى تحقيـق المسـائل الشـرعية وتـدقيق النظـائر الشرعية واستنبطوا احكام الفرع عن الادلة الاربعة فاتفاقهم حجة قاطعة.. »

ژباړه : «په دې پوه شه چې مجتهيدينودشرعي مسائلوپه تحقيق اوڅيړنه کې خپل کوښښ کړی دی ،دقيق اوشرعي مثالونه يې راوړي دي اوفرعي احکام يې له څلورګونودلائلو(مذهبونو) څخه راايستلي دي نوددوی اتفاق يوقاطع دليل دی. »

بناًباید دعلماوو له فیصلوڅخه چې په دې برخه کې یې کړې دي صرف نظر ونه شي اوپه هغه باندې نیوکه هم پیدانـه شـي لکه چې محققوعلماءکرامو(رحمـة الله علیهم) دشـهادت پـه ګوتـه سـره داشـارې لپاره خپـل دلایل داشارې دمانعینوپه وړاندې راوړي دي اوهغه ته یې په فقهي اواصولي بڼه (په نبوي احادیثوسره) خپل ځواب ورکړی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهادت په ګوته سره داشارې دسنت والي دنفې کولو ځينې کمزوري دلائل

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره اشاره کول د اشهدان لااله الاالله دويلوپه وخت کې په مطلق ډول سره سنت ده اماپه دې سربيره ليدل کيږي چې ځينې کسان دمختلفو ، ضعيفوعلتونواودلائلوپه اساس کوښښ کوي چې دشهادت په ګوته سره داشارې سنت والی نفې کړي حتی تردې چې معاذبالله هغه ته دبدعت وربښلوقصداواراده لري چې دهغې له جملې څخه دوه دلائل په لاندې ټکوکې بيانږي :

1.دحضرت مجددالف ثانی(رحمة الله عليه) ويناديل نيسي چې داحاديثوداضطراب په حکم سره يې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه باره کې کړې ده ،اوکه مضطرب حديث او يادهغه ديوې برخې تطبيق اوترجيح صورت ونه نيسي نوداضعيف حديث دي ،لکه څرنګه چې اوس شاه صاحب کشميري ،حضرت شاه محمديحيې اوميرزامظهرجان جانان اوعلامه پانی پتي (رحمهم الله) په دې حکم کې له مجدد الف ثاني(رح) سره موافق نه دي اودده داحکم يې په هندوستان کې دحديث اودهغه داوصولودعلم په پوره توګه نه خپرېدل ګڼلي دي اوپه حقيقت کې ددغه حديثونو ترمنځ کوم ټکر وجودنه لري بلکه دوختونو او کړنو(افعالو) ترمنځ له اختلاف څخه يې سرچينه اخيستې ده .

2.په ظاهرالروايت کې دغه مسئله نه ده راغلې چې نوموړې خبره اودهغه علت دعديدي (شميرنې) له وجود څخه مردود وي ځکه چې :

لومړی دظاهرالروايت په کتابونوکې دکومې مسئلې نه يادونه دهغه مسئلې په غلط والی باندې دلالت نه کوي بلکه له بله اړخه امام ابويوسف (رحمة الله عليه) دغه حکم په خپل کتاب(امالی) کې اوهمدارنګه امام محمد په خپل کتاب (موطاء) کې داسې بيان کړی دي چې دنادرالروايت په درجه کې قرارلري اوکله چې کومه مسئله دظاهرالروايت په کتابونوکې نه وي بيان شوې نو ؛ په نادر الروايت کې داعتبار وړده.

خوله ټولونه مهم دمجتهيدينو کرامو(رحمة الله عليهم) کلي قول دی چې وايي :

«اذاصح الحديث فهو مذهبی مبين . »

ژباړه : «کله چې حديث شريف صحيح شونو ؛هغه زماپه مذهب کې ښکاره دليل دی . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداخبره ده چې امام اعظم (رحمة الله علیه) هم د«رفع الاصبع عند التشهد . »په سنت والي سره قائل دی ،نودائمه وو څخه داحنافومذهب ددغه عمل دسنت والي بیان کړی دی ښه لادا چې دفتوا وو په کتابونواوداحنافودفقهې دمعتبروکتابونوپه شرحوکې هم دشهادت دګوتې دپورته کولوپه سنت ګڼلوترجیح ورکړل شوې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینې کتابونه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په کې تشریح اوتائېد شوي دي

ردالمختار- بحررائق- فتح القدیر- نهرفایق – ذخیره –شروح الهدایه – کبیری – صغیری- املاءامام ابویوسف (رحمة الله علیه)- مشیخه امام محمد(رحمة الله علیه)-قسهاتی- شرح کیداني – شرح علی الاشباه والنظائر- تحفه – شمنی شرح مختصرالوقایه – محیط – منیة – المصلی- نهایه – واقعات- جامع الصغیر- مبسوط شیخ الاسلام – بدایع – ذخیره برهانیه –معراج الداریه –تبیېن شرح الکنز –ملتقط – نقایه – ظهیریه – قونویه- منیة المفتی- غررالافکار-مواهب الرحمن –شروح مجمع البحرین – سراج المنیر- فتح المنان –حاشیه –کنزغلام فخرالدین – فتاوی العزیزی – رساله شاه عبدالعزیز(رحمة الله علیه)-محمودالروایه – تحریر-برجندي – صراط المستقیم – منحة الخالق –العجاله فی تحقیق اسنتان اشاره – شرح معانی الاثار-رساله شاه یحیې بن مجدد-نمازکامل – حاوی – نورالایضاح –جوامع الاصول – رساله امام اجل متقی – مسائل طهارت ونماز – خزانة الروایات – جامع المضمرات – سراج المنیر- مطالب المومنین – حاشیه برجند ی – عینی دربنایه – امالة التنبهات – شرح زاهدي – طحطاوی – اجناس – مسلک المتقین – حقیقة المتقین –حقیقة المهتدي – شرح النقایه – کلمات الطیبات – امدادالمتقین علی تهناوی – عنایه – فتاوی ابن عبدالبر – موطاءامام محمد (رحمة الله علیه)- دررالبحار – معارف السنن – مشکوة المصابیح – مسلم – بخاری – آپ کامسائل – فتاوی دیوبند – فتاوی واحدي – احسن الفتاوی – اعلاء السنن – سعایه – نوازل ابولېث (رحمة الله علیه) غنیه – جلیه – تعلیق الممجد – کتاب فقه علی مذاهب الاربعه – مجموعه محمدعبدالحی (رحمة الله علیه) – رمزالحقایق – کفایه – رسائل الارکان – برجندي شرح النقایه – عینی التحفة – شرحی ملتقی – تاتارخانیه –رفع التردد فی عقدالاصابع عندالتشهد –مختارات النوازل – ایضاح شرح الاصلاح والناصری – حلیة المحلی شرح منیة المصلی – تعلیق الصبیح علی مشکوة المصابیح – مکتوبات هاشمی – مراقی الفلاح – تزیین العباده لتحسین الاشاره- عمده الرعایه – ضارم الهاشم –ارکان اربعه – بحرالعلوم – مکتوبات شاه فقیرالله - نافع الکبیر –مجموعه الرسائل – نفع المفتی – فصل الخطاب – نیل الوطار – بیهقی – حجة الله البالغه – فتاوی المحمودیه – فتح الوهاب – خیرالفتاوی – متانه – کفایة المفتی – جوهرة النبیره – شرح الیاس – ملتقط - نسائی – مجموع الزوائد – مسنداحمد – بذل مجهود- رحمت بیان – ابن ابی شیبه – شرح مذهب – ابوداود – موطاءامام مالک – معاجم طبرانی – سنن سعید ابن منصور- امالة الشبهات – مفتاح البشاره لاهل الاشاره – فتح ملهم –ثوبة الجدید –فقه اسلامي وادله – مرقات – اشعة اللمعات .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلیکوال لنده پېژندنه

اندیشه توګـــرچه بود درخـوشـــاب   تابان نشـــود تا که نیـاید به کـتاب

ګرطبع نشد وبه دسترس مردم نفتاد   برقیست درخشنده ونقشیست برآب

دهـرات دلرغـوني اوزاړه ښـاردنبوي خرقې (ص) سـویل تـه دهـرات دتـاریخي ارګ (داختیارالـدین قلعې) تـه مخـامخ یـوه کوڅـه چـې دخواجـه محمدیوسـف رخبنـد (رح) پـه جومـات اوزیـارت سـره شـهرت لـري چـې همدادخواجه صاحب داوسیدلوځای له ځانګړو برکتي آثارو څخه برخمن دی نوموړی دخواجه ابوالولید آزاداني (رح) اود احمد ابن ابی رجاء (رح) « دامام بخاري (رح) داستاذانوڅخه دی اودده په روایت سره په صحیح البخاري کې احادیث هم راوړل شوي دي » معاصرؤ اودهغه عالیقدر اصلي جومات هم همدلته موقعیت لري چې دخدای پالنې(عبادت) دڅلویښتو ورځو اوشپو خونه(چله خانه) یې هم په هغه کې ده چې تراوسه پورې (۱۳۸۹ه ش) هم په خپل ځای کې پرته ده . له هغه وروسته ځینو قدرمنو لکه خواجه عبدالله انصاري (رح) هم په هغه کې څلویښت شپې اوورځې تیرې کړې دي اوپه دې وروستیوکلونوکې په هغه جومات کې دهیواد پیاوړي عالم ،ادیب اوشاعر شخص ښاغلي فضیلتمآب مولوي عبدالله (شفیقي) یوعلمي پراخ مرکز تأسیس کړیدی اوپه هغه که طالب العلمانو ته داسلامي علومو زده کړې ورکول کیږي .دنوموړې رسالې لیکوال ښاغلی عبدالرحیم فوزي(هروي) دمحمدامین (هروي) زوي اودګل احمد(هروي) لمسی چې په (۱۳۲۸ ه ش) کال په همدې کوڅه کې زیږیدلی دی . اوپه (۱۳۵۲ه ش) کال کې دهرات جامع شریف له عالي دارالعلوم څخه فارغ شوی دی . ددې رسالې لیکوال څوکلونه په دیني مدرسو اوښوونځیوکې طالب العلمانو او زده کوونکوته داسلامي علومو تدریس کړیدی ،چې په دې دوران کې یې ګڼ شمیرکتابونه اورسالې لیکلې دي خو ؛ په دې وروستیوکې یې دیوه داسې مهم اومعتبر اثرلیکلوته ملا وتړله چې دا اثردلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې دسنت د ژوندي کولولپاره یواړین امربلل کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دژباړن ژوندلیک ته لنډه کتنه :

نوم اوتخلص : نعمت الله پټانزی. **دپلارنوم :** شهید اسدالله صدیقي. **دنیکه نوم :** عبدالغیاث.

زوکړه :

نعمت الله پټانزی په (۱۳۶۷ه ش/۱۹۸۸م) کال کې دوردګو ولایت دسیدآباد ولسوالی دشنیز د درې دپټانخیلو په کلي کې په یوه درنه اودینداره کورنۍ کې زیږدلی دی .

زده کړې :

- لومړنۍ زدکړې یې ترشپږم ټولګي پورې دوردګو ولایت دسیدآباد ولسوالی دسعدیې په لومړنۍ ښوونځی کې ترسره کړې دي .
- منځنۍ اوثانوي زده کړې یې هم دوردګو ولایت سیدآباد ولسوالی دحضرت خالدبن ولید (رض) تکېې په عالي لیسه کې ترسره کړې اوله نومورې لیسې څخه په(۱۳۸۶ ه ش) کال کې په اعلی درجه (اول نومره) فارغ شو .
- دکانکورله آزموینې وروسته دهرات پوهنتون داقتصاداومدیریتي علوموپوهنځی ته بریالی شو ،اګرچې یوکال یې په دې تحصیلي دوره کې دځینوستونزوله امله ځنډراغی خوله نومورې پوهنځی څخه په (۱۳۹۱ه ش) کال کې په پوره بریالیتوب سره فارغ التحصیل شو.
- نعمت الله پټانزي په (۱۳۹۰ه ش) کال کې دمدیریت او تجارت (Business Administration) په څانګه کې دجرمني ددوست هیواد دهانس بنیاد(Hones Foundation) لخوادافغانستان دسوداګرئ اوصنایعوله خونې څخه ترشپږمیاشتنیوعملي اونظري زده کړو وروسته تصدیق نامه لاس ته راوړې ده.
- نعمت الله پټانزي په (۱۳۸۸ه ش) کال کې دجمعیت اصلاح افغانستان داسلامي معارف له کورس څخه هم تصدیق نامه ترلاسه کړی ده.

آثار اولیکنې :

1. دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره (ژباړه ،همدا اثر) .
2. په اسلام کې دربیرې حکم (ژباړه ،ناچاپ اثر) .
3. دپټان ننګ (شعري ټولګه ،ناچاپ اثر) .
4. ترمې اوښکې (دحمدونو او نعتونو شعري ټولګه ،ناچاپ اثر) .
5. دغیرت څیره (دغازي شیرخان وردګ په ژوند او خاطرو هر اړخیزه څیړنه ، ناچاپ اثر) .
6. جیومتریک مفاهیم اوفورمولونه (ناچاپ اثر) .
7. رنګینې کرښې (دپوهنتون خاطرې ،ناچاپ اثر) .
8. ګڼ شمیرنورې مقالې چې د هیواد په بیلابیلو مجلو ،ورځپاڼو او ویب پاڼو کې خپرې شوې دي .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library